

**GLÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
CENTRAL STATISTICAL OFFICE**

Nr No. 3/2017

INFORMACJA INFORMATION

**O SYTUACJI
SPOŁECZNO-
-GOSPODARCZEJ
WOJEWÓDZTW**

**ON SOCIO-
-ECONOMIC
SITUATION
OF VOIVODSHIPS**

**ROK XXII
YEAR XXII**

**KWARTALNIK
QUARTERLY**

**WARSZAWA, GRUDZIEŃ 2017
WARSAW, DECEMBER 2017**

Opracowanie publikacji
Preparation of the publication

GUS, Departament Badań
Regionalnych i Środowiska
*CSO, Regional and Environmental
Surveys Department*

kierujący
supervisor

Joanna Poświata – Naczelnik
Wydziału Analiz i Opracowań
Regionalnych
*Head of Regional Analyses
and Studies Section*

zespół
team

Małgorzata Brzostowska
Elżbieta Grobicka
Joanna Hausman-Czerwińska
Joanna Jelińska-Hrynkiewicz
Michał Moskalewicz
Krystyna Przepióra

Projekt okładki
Cover design

Sylwester Jabłoński

Zakład Wydawnictw Statystycznych
Statistical Publishing Establishment

Przy publikowaniu danych GUS – prosimy o podanie źródła
When publishing the CSO data – please indicate the source

ISSN 0866-9333

Publikacja dostępna na
Publication available on

<https://bdl.stat.gov.pl>

PRZEDMOWA

Publikacja *Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej województw* jest kolejną edycją tego opracowania wydawanego z częstotliwością kwartalną od 1996 r. Zawiera szereg informacji charakteryzujących sytuację społeczno-gospodarczą województw (NTS 2). Wszystkie prezentowane kategorie zostały przedstawione w ujęciu dynamicznym, a także w relacji do przeciętnych wielkości dla kraju w okresach kwartalnych lub okresach narastających.

Opracowanie składa się z części analitycznej, wzbogaconej prezentacją graficzną w postaci zestawu map i wykresów oraz części tabelarycznej, w której zamieszczono dane statystyczne z zakresu ludności, rynku pracy, wynagrodzeń, emerytur i rent, cen, budownictwa mieszkaniowego, podmiotów gospodarki narodowej, produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa, wyników finansowych przedsiębiorstw i rolnictwa.

Część analityczna dostępna jest w formie PDF, natomiast tablice z danymi dostępne są w formie Excel. Szerszy zakres danych liczbowych dostępny będzie w Banku Danych Lokalnych w module danych krótkookresowych <https://bdl.stat.gov.pl>.

Dyrektor Departamentu
Badań Regionalnych i Środowiska

Dominika Rogalińska

PREFACE

The publication "Information on socio-economic situation of voivodships" is the subsequent edition of this elaboration issued on a quarterly basis since 1996. The edition contains a vast range of information characterizing the socio-economic situation of voivodships (NTS 2). All categories have been presented in terms of dynamics and in relation to national aggregates quarterly and cumulatively.

The elaboration includes analytical part enriched with maps and charts as well as tabular part containing statistical data on population, labour market, wages and salaries, retirement pay and pensions, prices, residential construction, entities of the national economy, sold production of industry and construction, financial results of enterprises as well as agriculture.

Analytical part is presented in PDF format, whereas tables with data are accessible in Excel format. Detailed databases can be extracted online from Local Data Bank in dedicated section of short-term indicators module via our website <https://bdl.stat.gov.pl>.

*Director of Regional
and Environmental Surveys Department*

Dominika Rogalińska

SPIS TREŚCI	CONTENTS	Str. Page
Przedmowa	<i>Preface</i>	3
Spis treści	<i>Contents</i>	4
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	5
Uwagi metodyczne	<i>Methodological notes</i>	8
Objaśnienia znaków umownych	<i>Symbols</i>	14
PODSTAWOWE TENDENCJE	<i>BASIC TRENDS</i>	15
LUDNOŚĆ	<i>POPULATION</i>	21
RYNEK PRACY	<i>LABOUR MARKET</i>	23
WYNAGRODZENIA	<i>WAGES AND SALARIES</i>	33
EMERYTURY I RENTY	<i>RETIREMENT AND OTHER PENSIONS</i>	36
CENY	<i>PRICES</i>	38
BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE	<i>RESIDENTIAL CONSTRUCTION</i>	44
PRODUKCJA PRZEMYSŁU I BUDOW- NICTWA	<i>PRODUCTION OF INDUSTRY AND CONSTRUCTION</i>	46
WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘ- BIORSTW	<i>FINANCIAL RESULTS OF ENTER- PRISES</i>	48
ROLNICTWO	<i>AGRICULTURE</i>	51
 TABLICE – W ODDZIELNYM PLIKU W FORMACIE EXCEL	 <i>TABLES – PLACES IN SEPARATE EXCEL FORMAT FILES</i>	

UWAGI OGÓLNE

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w **każdorazowym podziale administracyjnym kraju**.

2. Dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami.

3. W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowo grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

4. Dane w podziale terytorialnym oraz w podziale według sekcji PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**.

5. Dane opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

6. Dane prezentowane w publikacji obejmują podmioty gospodarki narodowej bez względu na charakter własności.

7. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

8. Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

9. W publikacji dane w zakresie:

1) **przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń** dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;

2) **produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;

3) **wyników finansowych przedsiębiorstw niefinansowych oraz nakładów inwestycyjnych i inwestycji rozpoczętych** dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe (z wyjątkiem jednostek prowadzących działalność gospodarczą zaliczoną według PKD 2007 do sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” oraz „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”), w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

GENERAL NOTES

1. *Data in the publication, unless otherwise indicated, are presented according to **administrative division of the country in a given period**.*

2. *Data are presented according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers of 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments.*

3. *The item “**Industry**” was introduced, including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, as an additional grouping.*

4. *Data according to territorial division as well as to NACE Rev. 2 sections are compiled using the **enterprise method**.*

5. *Data are compiled in accordance with to the **respective organizational status of units of the national economy**.*

6. *Data presented in publication cover entities of the national economy regardless of ownership.*

7. *The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.*

8. *The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own account in order to earn a profit.*

9. *In the publication data in regard to:*

1) ***average paid employment and average monthly gross wages and salaries** concern economic entities of the enterprise sector in which the number of employed persons exceeds 9 persons;*

2) ***sold production of industry and construction** concern economic entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons;*

3) ***financial results of non-financial enterprises and investment outlays and newly started investments** refer to economic entities keeping accounting ledgers (with the exception of units conducting economic activity included, in accordance with the NACE Rev.2, in section “Agriculture, forestry and fishing” and “Financial and insurance activities”), in which the number of employed persons exceeds 49 persons.*

10. Informacje odnoszące się do sektora przedsiębiorstw, prezentuje się w oparciu o definicję przedsiębiorstwa wprowadzoną w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 696/93 z dnia 15 III 1993 r. w sprawie jednostek statystycznych do celów obserwacji i analizy systemu produkcyjnego we Wspólnocie. Zgodnie z ww. rozporządzeniem, przedsiębiorstwo jest traktowane jako jednostka organizacyjna produkująca wyroby lub świadcząca usługi, która osiąga korzyści z pewnego stopnia samodzielności w podejmowaniu decyzji, w szczególności w zakresie alokacji swoich bieżących zasobów. Przedsiębiorstwo prowadzi jedną lub kilka rodzajów działalności w jednym lub kilku miejscach i jest tworzone przez jednostkę prawną lub grupę jednostek prawnych. Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności prawniczej, rachunkowo-księgowej i doradztwa podatkowego, działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

11. Jako ceny stałe od 2011 r. przyjęto ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.).

12. Niektóre dane liczbowe zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Głównego Urzędu Statystycznego.

13. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych, wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

10. Information relating to the enterprise sector is presented based on the definition of "enterprise" – introduced by the regulation of the Council (EEC) No. 696/93 of 15 III 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community. In accordance with the abovementioned Regulation the enterprise is the smallest combination of legal units that is an organizational unit producing goods or services, which benefits from a certain degree of autonomy in decision-making, especially for the allocation of its current resources. An enterprise carries out one or more activities at one or more locations. An enterprise may be a sole legal unit. Enterprise sector includes those entities, which carry out economic activities in the following areas: forestry and logging; marine fishing; mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities information and communication; real estate activities; legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; advertising and market research; other professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities; arts, entertainment and recreation; repair of computers and personal and household goods; other personal service activities.

11. As constant prices since 2011 were adopted – 2010 constant prices (2010 average current prices).

12. Some data are given on the basis of preliminary data and may change in subsequent publications of the Central Statistical Office.

13. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in tables.

14. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

15. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych sekcji PKD 2007; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

skrót abbreviation	pełna nazwa full name
sekcje PKD sections of the NACE	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi <i>Accommodation and food service activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

16. Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodyczne publikowane są w zeszytach metodycznych oraz opracowaniach branżowych GUS.

14. *Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item “total”.*

15. *The names of some sections of NACE Rev. 2 used in publication have been abbreviated, abbreviations are marked in the tables with the sign “Δ”. The list of abbreviations used and their full names are given below:*

16. *Broader information and detailed methodological description are published in methodological volumes and branch statistical publications of Central Statistical Office.*

UWAGI METODYCZNE**1. Dane o:**

- 1) **ludności** zbilansowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (NSP 2011) oraz danych ze sprawozdawczości bieżącej z ruchu naturalnego i migracji ludności;
- 2) urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) zostały obliczone zgodnie z kryteriami definicji urodzenia i zgonu noworodka – rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

2. Dane o przeciętnym zatrudnieniu obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz w niepełnym, po przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Dane o bezrobociu rejestrowanym dotyczące osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 645, z późniejszymi zmianami).

Liczba bezrobotnych nie obejmuje osób odbywających m.in. szkolenie, staż, przygotowanie zawodowe dorosłych, pracę społecznie użyteczną oraz osób skierowanych do agencji zatrudnienia w ramach zalecenia działań aktywizacyjnych.

Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy to osoby, którym przysługuje pierwszeństwo w skierowaniu do udziału w programach specjalnych i które zgodnie z nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 27 V 2014 r., spełniają co najmniej jedno z kryteriów:

- 1) bezrobotni do 30 roku życia,
- 2) długotrwale bezrobotni,
- 3) bezrobotni powyżej 50 roku życia,
- 4) bezrobotni korzystający ze świadczeń pomocy społecznej,
- 5) bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia,
- 6) bezrobotni niepełnosprawni.

Długotrwale bezrobotni są to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

Bezrobotni nieposiadający prawa do zasiłku to zarejestrowane w urzędach pracy osoby poszukujące pracy, które utraciły bądź nie nabyły prawa do zasiłku.

METHODOLOGICAL NOTES**1. Data concerning:**

- 1) **population** are compiled on the basis of the results of the Population and Housing Census 2011 as well as current reporting data on vital statistics and population migration;
- 2) **births and deaths (including infant deaths)** – are calculated according to the definition of infant birth and death – recommended by the World Health Organization (WHO).

2. Data on average paid employment include persons employed on the basis of a labour contract on a full and part-time basis, converted to full-time work period.

3. Data on the unemployed persons registered in the powiat labour offices are presented in accordance with the Law of 20 IV 2004 on Promotion of Employment and Labour Market Institutions (uniform text Journal of Laws 2016 item 645, with later amendments).

Registered unemployment has not include persons who: undergoing traineeships, an internship, person undergoing occupational preparation of adults and social utility works and directed to employment agency within the framework of activation actions appointment.

Unemployed persons with a specific situation on the labour market are the persons, who are entitled to priority in appointment for participation in special programmes and who, in accordance with amendment to Law on Employment Promotion and Labour Market Institutions, in force since 27 V 2014, persons fulfilling at least one of the criteria:

- 1) unemployed persons below 30 years of age,
- 2) are long-term unemployed,
- 3) unemployed persons over 50 years of age,
- 4) unemployed persons benefiting from social assistance,
- 5) unemployed persons with at least one child under 6 years of age or at least one disabled child below 18 years of age,
- 6) disabled unemployed persons.

The long-term unemployed are persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of traineeship and occupational preparation of adult in the workplace.

Unemployed persons without benefits are persons registered in employment offices, in search for work, who either lost or did not acquire rights to benefits.

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Stopę napływu bezrobotnych obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych nowo zarejestrowanych do liczby osób aktywnych zawodowo w końcu kwartału.

4. Dane o aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), prowadzonego w cyklu kwartalnym, metodą obserwacji ciągłej (ruchomy tydzień badania). Badaniem objęte są osoby będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach z wyjątkiem osób przebywających poza gospodarstwem domowym, tj. za granicą lub w gospodarstwach zbiorowego zakwaterowania, 12 miesięcy i więcej.

Wyniki badania uogólniono w oparciu o bilanse ludności, opracowane na podstawie NSP 2011.

Ludność aktywna zawodowo obejmuje wszystkie osoby uznane za pracujące lub bezrobotne.

Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- 1) wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem;
- 2) miały pracę, ale jej nie wykonywały:
 - a) z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego lub wypoczynkowego,
 - b) z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła do 3 miesięcy oraz od 2006 r. – powyżej 3 miesięcy i dotyczyła osób, które były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Bezrobotni to osoby w wieku 15–74 lata, które w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi, aktywnie poszukiwały pracy i były gotowe ją podjąć w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym.

*The **registered unemployment rate** is calculated as the relation of number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e. excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.*

*The **inflow rate of unemployment** is calculated as a ratio of newly registered unemployed persons to the number of economically active persons at the end of a quarter.*

*4. Data on the **economic activity of the population**, aged 15 and more, are compiled on the basis of the Labour Force Survey (LFS), which is conducted quarterly using continuous observation method (a sliding survey week). The survey includes the members of households in dwellings selected on a random basis excluding persons staying outside the households, i.e. abroad or living in institutional households, for 12 months or longer.*

The survey results have been generalized based on population balances compiled on the basis on Population and Housing Census 2011.

Economically active population includes all persons who are considered as employed or unemployed.

*Among the **employed persons** are included all persons aged 15 or more who within the surveyed week:*

- 1) performed, for at least one hour, any work generating pay or income, i.e. were employed as paid employees, worked on own (or leased) agricultural farm, or conducted their own economic activity outside agriculture or assisted (without pay) in work on family agricultural farm or conducting family economic activity outside agriculture;
- 2) had work but did not perform it:
 - a) due to illness, maternity leave, parental leave or vacation,
 - b) due to other reasons, but the break in employment did not exceed 3 months and since 2006 – exceeded 3 months and concerned persons who were paid employees and during that period received at least 50% of the hitherto wages and salaries.

*The **unemployed** are persons aged 15–74, who within the period of the surveyed week did not work, actively sought work and were available for work within two weeks after the surveyed week.*

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto przypadające na 1 zatrudnionego w sektorze przedsiębiorstw obliczono przyjmując:

- 1) wynagrodzenia osobowe bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą;
- 2) wypłaty z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach;
- 3) honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę.

Dane o przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto przypadających na 1 zatrudnionego obejmują zaliczki na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płacone przez ubezpieczonego pracownika, wprowadzone z dniem 1 I 1999 r.

6. Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także z budżetów Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwa Sprawiedliwości.

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), oraz ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecz-

The unemployed also include persons who have found work and were waiting to begin it within the period no longer than 3 months as well as persons who were available for that work.

*The **activity rate** is calculated as the share of the economically active persons (total or a given group) in population aged 15 and more (total or a given group).*

*The **employment rate** is calculated as the share of the employed persons (total or a given group) in population aged 15 and more (total or a given group).*

*The **unemployment rate** is calculated as the share of unemployed persons (total or a given group) in the number of economically active population aged 15 and more (total or a given group).*

5. Average monthly gross wage and salary per paid employee in the enterprise sector is calculated assuming the following:

- 1) *personal wages and salaries, excluding wages and salaries of outworkers and apprentices as well as persons employed abroad;*
- 2) *payments from a share in profit or in the balance surplus of cooperatives;*
- 3) *fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with labour contract.*

Data regarding the average monthly gross wages and salaries per paid employee include deductions for personal income taxes as well as contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by insured employees, introduced on 1 I 1999.

6. Information regarding retirement and other pension benefits (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution from the source of the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and also from the budgets of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration as well as the Ministry of Justice.

*Information regarding **retirement and other pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 from the separate division of the state budget expenditures) and also from the source which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are*

nych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z obu systemów.

Świadczenia emerytalno-rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

Świadczenia emerytalno-rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących oraz wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

7. Dane o wartości **produkcji sprzedanej przemysłu** (tj. górnictwa i wydobywania, przetwórstwa przemysłowego, wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych oraz dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją) prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych, tj. dotacji do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

Wartość **produkcji sprzedanej budownictwa** wyrażona w cenach bazowych, z uwagi na niewystępujący podatek akcyzowy i dotacje przedmiotowe, równa się wartości wyrażonej w cenach producenta.

Dane o produkcji sprzedanej przemysłu dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją” i obejmują:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- 5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

8. Informacje o **mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych. Podziału na mieszkania w budynkach spółdzielni

authorized to receive benefits from those sources simultaneously.

Retirement and other pension benefits systems do not provide for the payment of retirement and other pensions arising out of international agreements.

Retirement and other pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory), taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work.

7. Data on the value of **sold production of industry** (i.e. of mining and quarrying, manufacturing, electricity, gas, steam and air conditioning supply and also water supply; sewerage, waste management and remediation activities) are presented excluding VAT and the excise tax, but including the value of subsidies on products and services, in so-called basic prices.

The value **of sold production of construction** presented in basic prices, is equal to the value expressed in producer's prices due to the lack of excise tax and entity subsidies.

Data regarding sold production of industry concerns industrial and non-industrial activities of economic entities included to the sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" and "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities" and covers:

- 1) the value of finished goods sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;
- 2) the value of paid work and services rendered, i.e. both industrial and non-industrial;
- 3) flat agent's fee in the case of concluding an agreement on commission terms or full agent's fee in the case of concluding an agency agreement;
- 4) the value of products in the form of settlements in kind;
- 5) products designated for increasing the value of own fixed assets.

8. Information regarding **completed dwellings** concerns dwellings in newly built and expanded buildings (partly comprising the expansion) as well as dwellings obtained as a result of investment adaptations, together with dwellings obtained from conversion of non-residential spaces. The division

mieszaniowych, indywidualnych (tj. realizowanych przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe) oraz realizowanych z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem dokonano na podstawie sposobu finansowania budowy lub przeznaczenia mieszkań.

9. Dane dotyczące **wyników finansowych przedsiębiorstw** dostosowano do ustawy o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1047, z późniejszymi zmianami).

Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- 1) przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- 2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;
- 3) pozostałe przychody operacyjne;
- 4) przychody finansowe.

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- 1) koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- 2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- 3) pozostałe koszty operacyjne;
- 4) koszty finansowe.

Wyniki finansowe:

- 1) wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej — do końca 2015 r. korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych;
- 2) wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia, które obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów.

Wskaźniki:

- 1) wskaźnik rentowności ze sprzedaży jest to relacja wyniku ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
- 2) wskaźnik rentowności obrotu brutto jest to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności;
- 3) wskaźnik rentowności obrotu netto jest to relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;

of dwellings into buildings of housing cooperatives, private buildings (i.e. realized by natural persons, foundations, churches and religious associations) as well as dwellings realized for sale or rent was made on the basis of the way of construction financing or dwellings designing.

9. Data on **financial results of enterprises** are adjusted to the Accounting Act dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1047, with later amendments).

Revenues from total activity (sums received and due) include:

- 1) net revenues from sale of products (goods and services) including subsidies on products;
- 2) net revenues from sale of goods and materials, including sums due from the sale of re-use packages;
- 3) other operating revenues;
- 4) financial revenues.

Cost of obtaining revenues from total activity includes:

- 1) the cost of products sold (goods and services), i.e., the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by change in product stocks;
- 2) the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;
- 3) other operating costs;
- 4) financial costs.

Financial results:

- 1) gross financial result (profit or loss) is a result on economic activity — until the end of 2015 corrected by result on extraordinary events;
- 2) net financial result (profit or loss) is obtained after decreasing of the gross financial result by obligatory encumbrances, which include corporate and personal income tax as well as other payments resulting from separate regulations.

Indices:

- 1) sales profitability rate constitutes the relation of the result from the sale of products, goods and materials to net revenues from the sale of products, goods and materials;
- 2) gross turnover profitability rate constitutes the relation of gross financial result to revenues from total activity;
- 3) net turnover profitability rate constitutes the relation of net financial result to revenues from total activity;

4) wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności.

10. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług.

Wskaźniki cen obliczono przy przyjęciu systemu wag opracowanego na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego i wydatków na ubezpieczenie na życie) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych.

Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

11. Źródłem informacji o **cenach detalicznych** prezentowanych towarów żywnościowych są notowania cen prowadzone przez ankietatorów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen. Ceny żywności notowane są raz w miesiącu z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone są dwa razy w miesiącu.

12. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od ich producentów. Przeciętne ceny obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług) i ilości poszczególnych produktów rolnych. Prezentowane ceny skupu produktów rolnych pochodzą z badania miesięcznego (meldunek o skupie produktów rolnych realizowanym przez osoby prawne i samodzielne jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej).

13. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych** i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników **na targowiskach** są miesięczne notowania cen dokonywane przez stałych ankietatorów na celowo wytypowanych ok. 440 targowiskach. Przeciętne ceny miesięczne obliczono jako średnie arytmetyczne wszystkich notowań w skali całego kraju i województw.

14. Poglówie zwierząt gospodarskich podano na podstawie badań pogłowia trzody chlewnej i produkcji żywca wieprzowego oraz bydła, owiec, drobiu i związanej z tymi gatunkami produkcji zwierzęcej, prezentując dane według grup produkcyjno-użytkowych. Badania pogłowia

4) *cost level indicator constitutes the relation of the costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity.*

10. *The basis for compiling the price indices of consumer goods and services is price observation of representatives of goods and services.*

The consumer price indices have been calculated applying the weights system based on the structure of households expenditure (excluding own consumption and expenditures on life insurance) of particular groups of households on purchasing consumer goods and services, from the year preceding the surveyed year, derived from the household' budget survey.

The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP).

11. *The sources of information on retail prices of presented foodstuffs are quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions. Prices of food are collected once a month, with the exception of fruit and vegetables, for which the quotations are conducted two times a month.*

12. *Data on procurement prices concern prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from their producers. Average prices were calculated as a quotient of value (without value added tax – VAT) and quantity of each agricultural product. Presented procurement prices come from monthly survey (reports on procurement of agricultural products from legal persons and organizational entities without legal personality).*

13. *The information on prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces comes from price quotations of agricultural products, provided by a network of interviewers collecting it on selected about 440 marketplaces. Average monthly prices were calculated as arithmetic mean of quotations from the entire country and from voivodships.*

14. *Farm animal stocks have been disclosed on the basis of surveys of pig stocks and production of pigs for slaughter and cattle, sheep, poultry and animal production related to these species, with data being presented according to production – utility groups. Surveys of pig stocks and production*

trzody chlewnej i produkcji żywca wieprzowego prowadzone są 3-krotnie w roku — w marcu według stanu na 1 marca, w czerwcu według stanu na 1 czerwca i w grudniu według stanu na 1 grudnia, a badania pogłowia bydła i pozostałych gatunków zwierząt gospodarskich — 2-krotnie w roku — według stanu w czerwcu i grudniu.

of pigs for slaughter are conducted three times a year — in March as of 1st March, in June as of 1st June and in December as of 1st December, while surveys of cattle and other farm animal species — twice a year — as at June and December.

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

SYMBOLS

- Kreska (-) – zjawisko nie wystąpiło.
magnitude zero.
- Zero: (0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5;
magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit;
- (0,0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.
- Kropka (.) – zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.
data not available or not reliable.
- Znak x – wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
not applicable.
- Znak Δ – oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji.
categories of applied classification are presented in abbreviated form.
- Znak # – oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.
data should not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Official Statistics.
- „W tym” – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.
- „Of which” – *indicates that not all elements of the sum are given.*

PODSTAWOWE TENDENCJE

Według wstępnego szacunku, w III kwartale 2017 r. produkt krajowy brutto (PKB) był wyższy realnie o 4,9% w porównaniu z III kwartałem ub. roku. Głównym czynnikiem kreującym wzrost PKB był popyt krajowy (wpływ na tempo wzrostu gospodarczego +3,8 p. proc., wobec +5,3 p. proc. w II kwartale 2017 r.). Złożył się na to pozytywny wpływ spożycia ogółem (+3,2 p. proc.), z tego spożycia w sektorze gospodarstw domowych (+2,9 p. proc.) oraz spożycia publicznego (+0,3 p. proc.). Dodatni był także wpływ akumulacji (+0,6 p. proc.), przede wszystkim na skutek dodatniego wpływu popytu inwestycyjnego (+0,6 p. proc.) przy neutralnym wpływie zmian zapasów. W III kwartale br. odnotowano pozytywny wpływ eksportu netto na tempo wzrostu gospodarczego (+1,1 p. proc., wobec -1,3 p. proc. w II kwartale 2017 r.).

Wartość dodana brutto w gospodarce narodowej w III kwartale 2017 r. była większa o 4,8% w porównaniu z analogicznym okresem 2016 r. Wzrost odnotowano w większości sekcji, powyżej średniej – w budownictwie (o 19,5%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 10,0%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 6,4%) oraz w przemyśle (o 5,4%).

W okresie I–III kwartał 2017 r. produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) była o 5,9% wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku – wzrost o 3,7%. Zwiększenie produkcji przemysłowej odnotowano we wszystkich województwach – od 14,7% w świętokrzyskim do 2,1% w dolnośląskim. Produkcja budowlano-montażowa (w cenach stałych) w okresie styczeń-wrzesień br. była o 13,0% wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku, kiedy notowano spadek o 14,9%.

W okresie trzech kwartałów 2017 r. wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw niefinansowych były lepsze od uzyskanych w analogicznym okresie ub. roku. Odnotowano wzrost zarówno kosztów uzyskania przychodów, jak i przychodów z całokształtu działalności (po 9,4%). Podstawowe relacje ekonomiczno-finansowe nie uległy istotnym zmianom. Poprawę większości wskaźników odnotowano w przedsiębiorstwach województw śląskiego i świętokrzyskiego, a pogorszenie – w przedsiębiorstwach województw podkarpackiego i kujawsko-pomorskiego. W ogólnej liczbie badanych podmiotów niższy był udział przedsiębiorstw rentownych, zmniejszył się ich udział w przychodach z całokształtu działalności gospodarczej.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresie I–III kwartał 2017 r. było o 5,3% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (wzrost o 4,1%). Zwiększenie wynagrodzeń odnotowano we wszystkich województwach, największe w kujawsko-pomorskim (o 7,3%), małopolskim i podlaskim (po 6,9%) oraz świętokrzyskim (o 6,7%), a najmniejsze w lubelskim (o 3,7%), śląskim (o 4,1%) i mazowieckim (o 4,3%).

Zmniejszyła się o 1,3 p. proc. rozpiętość w relacji do średniego wynagrodzenia w kraju pomiędzy województwami o najwyższym i najniższym przeciętnym wynagrodzeniu brutto w sektorze przedsiębiorstw i wyniosła 38,3 p. proc.

W okresie styczeń-wrzesień 2017 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw było o 4,4% wyższe niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost o 3,0%). Wzrost odnotowano we wszystkich województwach, największy w podlaskim (o 6,7%), opolskim (o 5,9%) i pomorskim (o 5,8%); najmniejszy – w kujawsko-pomorskim (o 3,0%), warmińsko-mazurskim (o 3,4%) i śląskim (o 3,6%).

W końcu września 2017 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 1117,1 tys. osób bezrobotnych, tj. o 15,6% mniej niż przed rokiem. Spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych odnotowano we wszystkich województwach, od 19,2% w wielkopolskim do 12,6% w lubelskim.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu września 2017 r. wyniosła 6,8%, tj. o 1,5 p. proc. mniej niż przed rokiem. W skali roku stopa bezrobocia zmniejszyła się we wszystkich województwach, od 1,9 p. proc. w świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim do 1,1 p. proc. w wielkopolskim. Najniższą stopę bezrobocia odnotowano w województwach: wielkopolskim (4,0%), małopolskim i śląskim (po 5,5%) i pomorskim (5,7%); najwyższą – w warmińsko-mazurskim (11,8%), kujawsko-pomorskim (10,1%) i podkarpackim (9,7%).

Poprawę sytuacji na rynku pracy wskazują również wstępne wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) za III kwartał 2017 r. Według BAEL odnotowano spadek zarówno liczby bezrobotnych (o 20,4%), jak i stopy bezrobocia (o 1,2 p. proc. do poziomu 4,7%). Wzrosła liczba pracujących (o 1,5%) oraz zwiększył się wskaźnik zatrudnienia (o 1,0 p. proc. do 54,0%). Korzystniejsza niż przed rokiem była relacja liczby osób niepracujących do pracujących – na 1000 osób pracujących przypadały 852 osoby bezrobotne lub bierne zawodowo (wobec 887 osób przed rokiem).

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w okresie trzech kwartałów br. były o 1,9% wyższe w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku. Znacznie wyższe niż przed rokiem były ceny towarów i usług związanych z transportem oraz ceny żywności i napojów bezalkoholowych. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły w skali roku we wszystkich województwach, w tym w: podkarpackim, podlaskim, pomorskim, łódzkim, opolskim, lubelskim, lubuskim, świętokrzyskim oraz wielkopolskim – w stopniu wyższym niż średnio w kraju (od 2,0% do 2,2%). Najwolniej natomiast rosły ceny w województwie zachodniopomorskim (o 1,3%).

W III kwartale br. najbardziej rosły ceny żywności i napojów bezalkoholowych, a wzrost wyższy niż przeciętnie obserwowano w województwach: mazowieckim, podkarpackim,

lubelskim, świętokrzyskim, śląskim, opolskim oraz łódzkim w granicach od 4,7% do 5,5% (wobec 4,6% w kraju). Utrzymał się spadek cen odzieży i obuwia.

Na rynku rolnym we wrześniu br. średnie ceny większości produktów rolnych kształtowały się powyżej poziomu sprzed roku. Niższe były ceny skupu ziemniaków i żywca wieprzowego. Wstępne wyniki reprezentacyjnego badania pogłowia zwierząt gospodarskich według stanu w czerwcu 2017 r. wskazują na zwiększenie w skali roku liczebności trzody chlewnej (o 4,5%) i bydła (o 3,4%). Wzrost pogłowia trzody chlewnej obserwowano w 10 województwach, w granicach od 3,5% w zachodniopomorskim do 11,0% w lubuskim. W pozostałych województwach wystąpił spadek w granicach od 5,7% w dolnośląskim do 0,3% w podkarpackim. Pogłowie bydła zwiększyło się w 13 województwach, w granicach od 0,8% w opolskim do 9,8% w lubuskim, natomiast spadek wystąpił w małopolskim (o 6,5%), świętokrzyskim (o 1,2%) i podkarpackim (o 0,3%).

BASIC TRENDS

According to preliminary estimate, in the third quarter of 2017, real gross domestic product (GDP) was higher by 4.9% compared with the corresponding quarter of the previous year. The major cause of GDP growth was domestic demand (influenced economic growth by +3.8 percentage points against 5.3% in second quarter of 2017). There was a positive influence of final consumption expenditure (+3.2 percentage points), including – the households sector (+2.9 percentage points) and public sector (+0.3 percentage point). There was also a positive influence of gross capital formation (+0.6 percentage points), mostly because of positive influence of investment demand (+0.6 percentage point) with neutral influence of changes in inventories. In the third quarter of 2017 there was a positive influence of net export for the pace of economic growth (+1.1 percentage point against -1.3 percentage point in the second quarter of 2017).

Gross value added in national economy in the third quarter of 2017, was higher by 4.8% in comparison to the same period of 2016. The increase was noted in most of the sections; above average – construction (by 19.5%), transportation and storage (by 10.0%), trade; repair of motor vehicles (by 6.4%) and in industry (by 5.4%).

In the period of I–III quarters of 2017, sold production of industry (in constant prices) was by 5.9% higher than in the corresponding period of the previous year – increase by 3.7%. Increases of industrial production was observed in all voivodships – from 14.7% in świętokrzyskie to 2.1% in dolnośląskie. Construction and assembly production (in constant prices) in the period of January–September of 2017 was by 13.0% higher than in the corresponding period of the previous year, when a decrease was noted by 14.9%.

In the period of three quarters of 2017, the financial results gained by surveyed non-financial enterprises were better than these recorded in the same quarter of the previous year. There was an increase of both, the revenues from total activity and the costs of revenues acquisition (both 9.4%). The basic economic and financial relations have not changed significantly. An improvement of most indicators was noted in enterprises of śląskie and świętokrzyskie whereas deterioration – in enterprises of podkarpackie and kujawsko-pomorskie. In total number of surveyed enterprises the share of profitable enterprises was lower, their share of revenue from total business activity also decreased.

Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in the period of I-III quarter of 2017 was by 5.3% higher than in the corresponding period of the previous year (increase by 4.1%). Increases of wages and salaries were recorded in all voivodships, the highest in kujawsko-pomorskie (by 7.3%), małopolskie and podlaskie (both 6.9%) and świętokrzyskie (by 6.7%); the lowest in lubelskie (by 3.7%), śląskie (by 4.1%) and mazowieckie (by 4.3%). The

range of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector between the highest and the lowest result in voivodships decreased by 1.3 percentage point in relation to national average and recorded 38.3 percentage points.

In the period of January–September 2017, average paid employment in the enterprise sector grew by 4.4% compared with the 2016 (when an increase was noted by 3.0%). Increase was recorded in all voivodships, the highest in podlaskie (by 6.7%), opolskie (by 5.9%) and pomorskie (by 5.8%); the lowest – in kujawsko-pomorskie (by 3.0%), warmińsko-mazurskie (by 3.4%) and śląskie (by 3.6%).

At the end of September of 2017 in labour offices 1117.1 thous. unemployed persons were registered, i.e. by 15.6% less than a year before. The number of unemployed persons dropped in all voivodships from 19.2% in wielkopolskie to 12.6% in lubelskie.

Registered unemployment rate at the end of September of 2017 reached 6.8%, i.e. by 1.5 percentage point less than a year before. Over the year registered unemployment rate in all voivodships decreased from 1.9 percentage point in świętokrzyskie and warmińsko-mazurskie to 1.1 percentage point in wielkopolskie. The lowest unemployment rate was noted in voivodships of wielkopolskie (4.0%), małopolskie and śląskie (both 5.5%) and pomorskie (5.7%); the highest – in warmińsko-mazurskie (11.8%), kujawsko-pomorskie (10.1%) and podkarpackie (9.7%).

Improvement situation of the labour market is confirmed also by the preliminary estimates of The Labour Force Survey (LFS) for the third quarter of 2017. According to LFS there is a decrease in the number of unemployed persons (by 20.4%) as well as unemployment rate (by 1.2 percentage point to 4.7%). Number of employed persons increased (by 1.5%), as well as employment rate (by 1.0 percentage point to 54.0%). The relation between number of persons not working to employed persons was more favorable than a year before – for 1000 working persons were 852 persons unemployed or economically inactive persons (against 887 persons a year before).

Prices of consumer goods and services in period of three quarters of 2017 were higher by 1.9% than a year before. The prices of consumer goods and services related with the transportation and food and non-alcoholic beverages were much higher than a year before. Prices of consumer goods and services increased over a year in all voivodships. In podkarpackie, podlaskie, pomorskie, łódzkie, opolskie, lubelskie, lubuskie, świętokrzyskie and wielkopolskie – in higher level than average in the country (from 2.0% up to 2.2%). The slowest increase of the prices was noted in zachodniopomorskie (by 1.3%).

In the third quarter of 2017 the prices of the food and non-alcoholic beverages increased most significantly. The more than average increase was noted in voivodships of mazowieckie, podkarpackie, lubelskie, świętokrzyskie, śląskie, opolskie and łódzkie, from 4.7% up to 5.5% (against 4.6% in the country). The clothing and footwear prices continued to fall.

On the agricultural market in the September of 2017, average agricultural products prices were higher than in the previous year. Only the prices of potatoes and pigs for slaughter were lower. According to preliminary results of sample survey of livestock conducted in June 2017, have shown the upward trend of pigs population (by 4.5%) and cattle (by 3.4%). The increase of pigs population was observed in 10 voivodships, from 3.5% in zachodniopomorskie to 11.0% in lubuskie. In the rest of the voivodships there was a decrease from 5.7% in dolnośląskie to 0.3% in podkarpackie. The livestock of cattle has increased in 13 voivodships, from 0.8% in opolskie to 9.8% in lubuskie, while there was a decrease in małopolskie (by 6.5%), świętokrzyskie (by 1.2%) and podkarpackie (by 0.3%).

LUDNOŚĆ

Ludność Polski w końcu czerwca 2017 r. liczyła 38422,3 tys. osób, tj. o 4,5 tys. osób mniej niż w analogicznym okresie 2016 r. Na ubytek liczby ludności wpłynął przede wszystkim ujemny przyrost naturalny. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności obniżyło się o 0,1 pkt do poziomu 0,0‰.

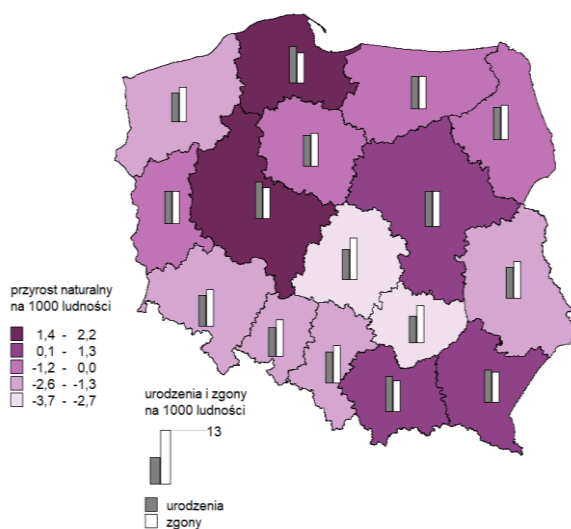
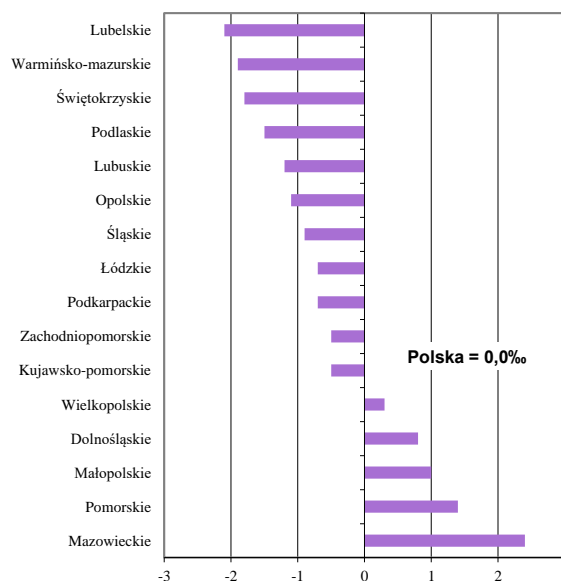
Udział **ludności miejskiej** w ogólnej liczbie ludności kraju w I półroczu 2017 r., podobnie jak w analogicznym okresie roku ub., wyniósł 60,2%. Wyższy niż przeciętnie wskaźnik urbanizacji wystąpił w 8 województwach, w tym najwyższy w śląskim (76,9%; spadek o 0,2 pkt w skali roku). Najniższy udział notowano w województwie podkarpackim (41,2%).

W I półroczu 2017 r. zarejestrowano 200,0 tys. **urodzeń żywych**, tj. o 14,5 tys. więcej niż w roku poprzednim. Współczynnik urodzeń zwiększył się o 0,7 pkt i wyniósł 10,4‰. Najwyższy poziom współczynnika notowano w województwie pomorskim (11,8‰) a następnie w wielkopolskim (11,6‰), mazowieckim (11,3‰) oraz małopolskim (11,2‰). W 11 województwach liczba urodzeń w przeliczeniu na 1000 ludności nie przekroczyła średniej dla kraju, a najniższą zanotowano w świętokrzyskim (8,7).

Od stycznia do czerwca 2017 r. **zmarło** 210,8 tys. osób, tj. o 13,7 tys. więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Liczba zgonów w przeliczeniu na 1000 ludności zwiększyła się z 10,3‰ do poziomu 11,0‰, a najwyższy współczynnik odnotowano w województwie łódzkim (13,2‰). W 8 województwach współczynnik był niższy niż przeciętnie w kraju; najniższy odnotowano w województwach podkarpackim (9,6‰) i pomorskim (9,7‰).

Liczba **zgonów niemowląt** w skali roku wzrosła z 719 dzieci w wieku poniżej 1 roku życia do 801 w I półroczu 2017 r. Współczynnik zgonów niemowląt wzrósł do poziomu 4,0‰ (wobec 3,9‰ przed rokiem). Współczynnik wyższy niż przeciętnie w kraju zanotowano w 9 województwach, w tym najwyższy w lubuskim (5,1‰). W województwie podkarpackim liczba zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych była najniższa w kraju (2,8‰).

Przyrost naturalny w I półroczu 2017 r. był ujemny i wyniósł minus 10,7 tys. osób, wobec minus 11,5 tys. osób w tym samym okresie ub. roku, a współczynnik nie zmienił się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku i wyniósł minus 0,6‰. Dodatni przyrost naturalny na 1000 ludności wystąpił w województwach: mazowieckim, podkarpackim, małopolskim, wielkopolskim i pomorskim w granicach od 0,1 do 2,2. Najniższym przyrostem naturalnym w przeliczeniu na 1000 ludności nadal cechowało się województwo łódzkie (minus 3,7‰).

**RUCH NATURALNY LUDNOŚCI
W I PÓŁROCZU 2017 R.**

**SALDO MIGRACJI WEWNĘTRZNYCH I ZAGRANICZNYCH
NA POBYT STAŁY NA 1000 LUDNOŚCI
W I PÓŁROCZU 2017 R.**

Ogólne **saldo migracji** na pobyt stały na 1000 ludności wyniosło 0,0 (wobec minus 0,1 w końcu czerwca 2016 r.). Dodatnią wartość współczynnika odnotowano w województwach: mazowieckim (2,4‰), pomorskim (1,4‰), małopolskim (1,0‰), dolnośląskim (0,8‰) i wielkopolskim (0,3‰). Natomiast w pozostałych województwach ujemne ogólne saldo migracji na pobyt stały kształtowało się w granicach od minus 2,1‰ w lubelskim do minus 0,5‰ w kujawsko-pomorskim i zachodniopomorskim.

W okresie styczeń–czerwiec 2017 r. zawarto 70,7 tys. **związków małżeńskich**, tj. o 2,3 tys. mniej niż rok wcześniej. Współczynnik małżeństw wyniósł 3,7‰ (wobec 3,8‰ w analogicznym okresie ub. roku). Najwięcej małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w województwie małopolskim (4,1), a najmniej w łódzkim (3,2).

W I półroczu 2017 r. wzrosła liczba **rozwodów** z 32,5 tys. do 34,1 tys. a współczynnik zwiększył się z 1,7‰ do 1,8‰. W województwach współczynnik rozwodów kształtował się od 1,2‰ w podkarpackim do 2,2‰ w dolnośląskim.

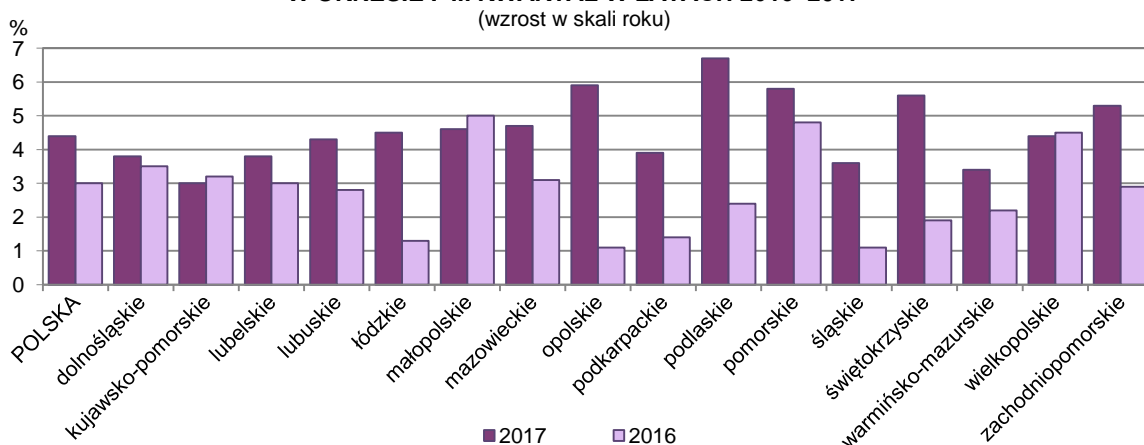
RYNEK PRACY

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w okresie styczeń–wrzesień 2017 r. wzrosło w skali roku. Zmniejszyła się liczba bezrobotnych zarejestrowanych oraz stopa bezrobocia rejestrowanego, której poziom we wrześniu był najniższy od 1991 roku.

Wstępne wyniki **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności** za III kwartał 2017 r. również wskazują na korzystniejszą niż przed rokiem sytuację na rynku pracy – zwiększyła się liczba pracujących i odnotowano wzrost wskaźnika zatrudnienia. W ujęciu rocznym zmniejszyła się liczba bezrobotnych, obniżyła się stopa bezrobocia i była najniższa w historii badania prowadzonego od 1992 r. Poprawie uległa relacja liczby osób niepracujących do liczby osób pracujących.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosło 5997,4 tys. osób i było o 4,4% wyższe niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost o 3,0%). Wzrost zatrudnienia odnotowano w większości sekcji – największy w zakwaterowaniu i gastronomii (o 9,8%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 9,0%) oraz informacji i komunikacji (o 8,2%). Mniejsze niż przed rokiem było zatrudnienie w górnictwie i wydobywaniu (o 5,0%) oraz wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 1,6%). Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wzrosło we wszystkich województwach w granicach od 6,7% w podlaskim do 3,0% w kujawsko-pomorskim.

**WZROST PRZECIĘTNEGO ZATRUDNIENIA W SEKTORZE PRZEDSIĘBIORSTW
W OKRESIE I-III KWARTAŁ W LATACH 2016–2017**

Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w okresie trzech kwartałów br. wyniosło 2644,5 tys. osób i w skali roku zwiększyło się o 3,1%. Wzrost wystąpił we wszystkich województwach, w granicach od 9,3% w świętokrzyskim do 1,3% w lubuskim.

Przeciętne zatrudnienie w budownictwie było o 0,4% wyższe niż przed rokiem i ukształtowało się na poziomie 382,9 tys. osób. Wzrost odnotowano w 8 województwach – największy w podlaskim (o 12,0%) oraz lubelskim i warmińsko-mazurskim (po 3,8%). W pozostałych województwach wystąpił spadek w granicach od 0,2% w podkarpackim do 6,6% w świętokrzyskim.

Przeciętne zatrudnienie w handlu; naprawie pojazdów samochodowych wyniosło 1235,5 tys. osób i w skali roku zwiększyło się o 4,7%. Wzrost odnotowano w 15 województwach – największy w: śląskim (o 8,6%), łódzkim (o 7,6%) i lubuskim (o 6,5%), najmniejszy w małopolskim (o 0,4%) i warmińsko-mazurskim (o 0,6%). W województwie dolnośląskim zatrudnienie spadło (o 0,8%).

Przeciętne zatrudnienie w zakwaterowaniu i gastronomii było o 9,8% wyższe niż przed rokiem i wyniosło 116,6 tys. osób. Największy wzrost wystąpił w województwach: opolskim (o 41,1%), lubelskim (o 22,5%), lubuskim i podkarpackim (po 21,6%) oraz pomorskim (o 17,9%), najmniejszy w podlaskim (o 2,8%) i wielkopolskim (o 2,9%). Spadek o 1,1% odnotowano w województwie świętokrzyskim.

Przeciętne zatrudnienie w obsłudze rynku nieruchomości wyniosło 96,8 tys. osób i w skali roku zwiększyło się o 4,4%. Wzrost wystąpił w 15 województwach, największy w świętokrzyskim (o 19,5%), mazowieckim (o 7,9%) oraz lubelskim (o 7,6%). W województwie dolnośląskim zatrudnienie spadło o 1,4%.

Przeciętne zatrudnienie w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej ukształtowało się na poziomie 203,5 tys. osób i było o 7,3% większe niż w okresie I-III kwartałów 2016 r. Wzrost odnotowano w 14 województwach, największy w: podlaskim (o 44,7%), pomorskim (o 23,0%) i łódzkim (o 19,5%); najmniejszy w lubuskim (o 0,2%) i mazowieckim (o 2,0%). Spadek zatrudnienia wystąpił w województwach wielkopolskim (o 4,3%) i zachodniopomorskim (o 2,2%).

Przeciętne zatrudnienie w administrowaniu i działalności wspierającej było o 9,0% wyższe niż przed rokiem i wyniosło 411,0 tys. osób. Wzrost odnotowano w 14 województwach – największy w opolskim i zachodniopomorskim (po 21,0%) oraz w lubuskim, podkarpackim i małopolskim (odpowiednio o 19,7%, 19,1% i 19,0%). Spadek wystąpił w województwach kujawsko-pomorskim (o 13,2%) i lubelskim (o 0,7%).

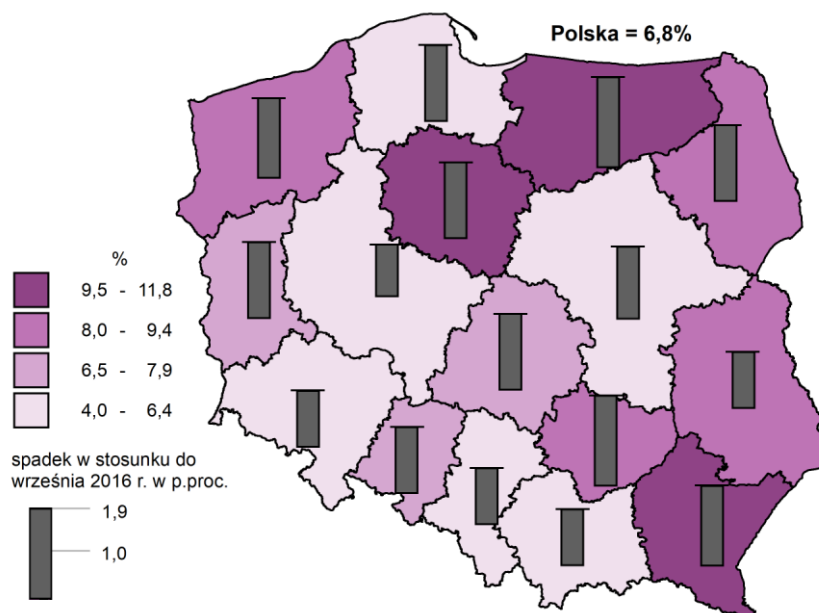
W końcu września 2017 r. w urzędach pracy **zarejestrowanych** było 1117,1 tys. **osób bezrobotnych**, tj. o 207,0 tys. (o 15,6%) mniej niż w analogicznym miesiącu 2016 r. Spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych w skali roku odnotowano we wszystkich województwach, od 19,2% w wielkopolskim do 12,6% w lubelskim.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu września 2017 r. wyniosła przeciętnie w kraju 6,8% i była niższa o 1,5 p. proc. w stosunku do września 2016 r. Spadek odnotowano

we wszystkich województwach, najgłębszy w świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim (po 1,9 p. proc.) oraz podkarpackim i zachodniopomorskim (po 1,7 p. proc.). W najmniejszym stopniu stopa bezrobocia zmniejszyła się w województwach: wielkopolskim (o 1,1 p. proc.), dolnośląskim, lubelskim, małopolskim i śląskim (po 1,2 p. proc.).

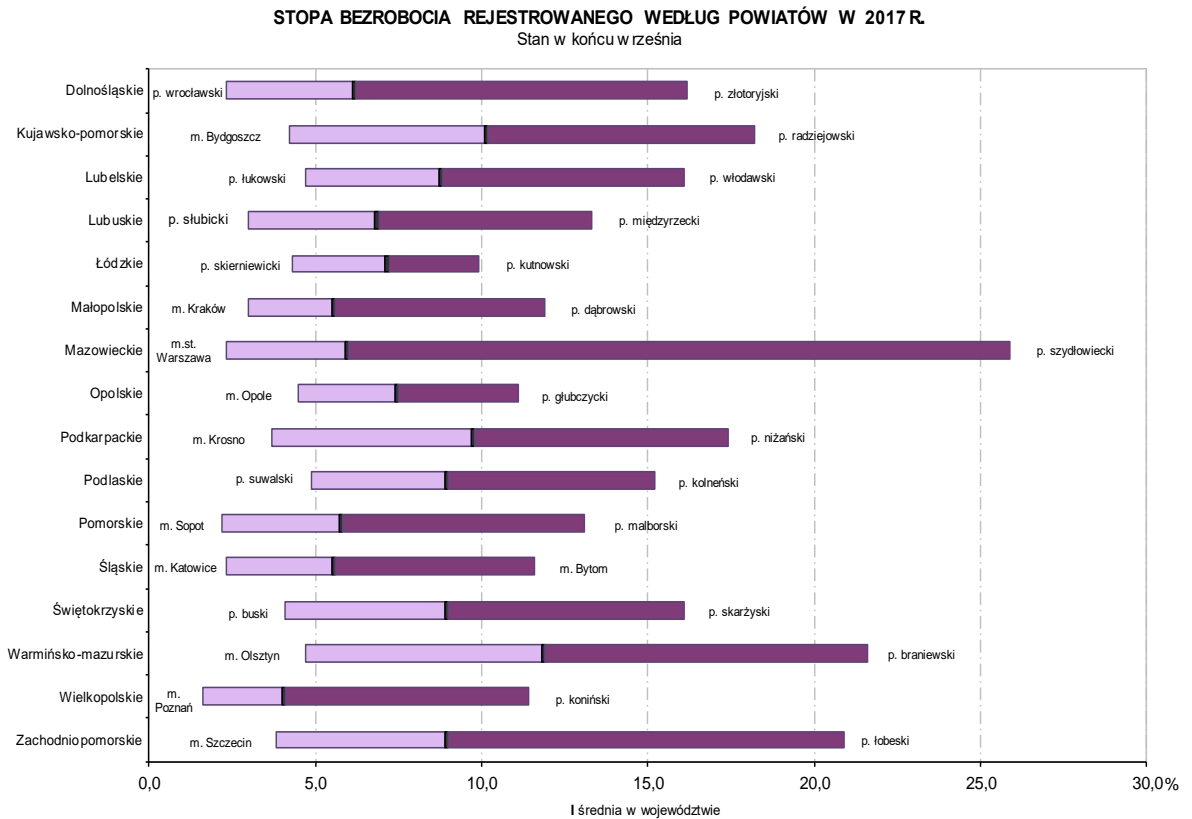
Zmniejszyło się terytorialne zróżnicowanie stopy bezrobocia. W końcu września 2017 r. różnica pomiędzy najniższą i najwyższą wartością stopy bezrobocia w województwach wynosiła 7,8 p. proc. (wielkopolskie - 4,0%, warmińsko-mazurskie - 11,8%); w skali roku rozpiętość ta zmniejszyła się o 0,8 p. proc. Podobnie jak przed rokiem, do województw o wysokiej stopie bezrobocia, poza warmińsko-mazurskim, należało kujawsko-pomorskie (10,1%) i podkarpackie (9,7%). Najniższą stopę bezrobocia, poza wielkopolskim, odnotowano w województwach: małopolskim i śląskim (po 5,5%) oraz pomorskim (5,7%).

STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO W 2017 R. Stan w końcu września

Analizując stopę bezrobocia na poziomie powiatów w 15 województwach zmniejszeniu uległy różnice pomiędzy skrajnymi wartościami wskaźnika; najgłębszy spadek zróżnicowania odnotowano w śląskim (9,3 p. proc., wobec 12,6 p. proc. we wrześniu 2016 r.). W województwie podkarpackim odnotowano wzrost (13,7 p. proc., wobec 13,4 p. proc. w analogicznym okresie roku ubiegłego). Największa dysproporcja wewnątrzwojewódzka utrzymała się w województwie mazowieckim, gdzie w końcu września 2017 r. różnica pomiędzy najwyższą, a najniższą wartością stopy bezrobocia wyniosła 23,6 p. proc. (25,9% w powiecie szydłowieckim i 2,3% w powiecie m.st. Warszawa), wobec 24,5 p. proc. we wrześniu 2016 r. Najmniejszą rozpiętość odnotowano, podobnie jak w latach poprzednich,

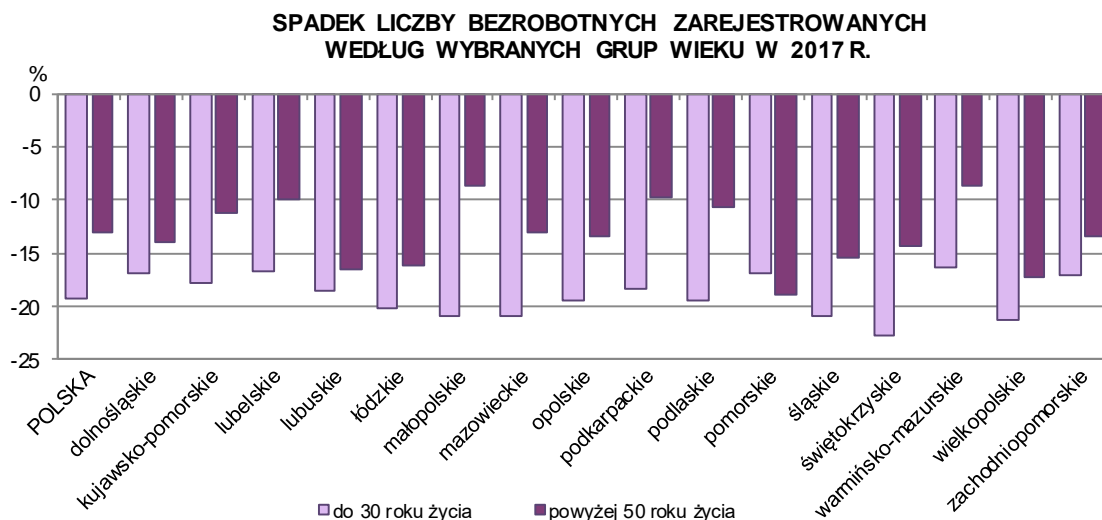
w województwie łódzkim (5,6 p.proc.), a wyznaczała je stopa bezrobocia w powiatach kutnowskim oraz skierniewickim – odpowiednio 9,9% i 4,3%.

W końcu września 2017 r. wśród bezrobotnych zarejestrowanych było 619,9 tys. osób **długotrwale bezrobotnych**. Udział tej grupy w liczbie bezrobotnych zarejestrowanych wyniósł 55,5% (spadek o 1,0 p. proc.). Największy udział odnotowano w województwach: lubelskim i podkarpackim (po 61,1%), podlaskim (60,5%) i kujawsko-pomorskim (60,3%), a najmniejszy w pomorskim (45,9%), wielkopolskim (48,2%) i lubuskim (49,1%).

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych 300,4 tys. stanowiły osoby **do 30 roku życia**. Udział tej grupy wyniósł 26,9% (o 1,2 p. proc. mniej niż przed rokiem) i był największy w województwach: lubelskim (31,3%), podkarpackim (30,0%), pomorskim i świętokrzyskim (po 29,7%), a najmniejszy w łódzkim (22,5%), dolnośląskim (22,8%) oraz śląskim (23,9%).

W kategorii **osób powyżej 50 roku życia** liczba bezrobotnych wynosiła 317,8 tys. osób, co stanowiło 28,4% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych (wzrost o 0,8 p. proc. w skali roku). Największy udział tej kategorii bezrobotnych odnotowano w województwach: dolnośląskim (32,9%), opolskim (32,5%) i łódzkim (31,8%), najmniejszy w lubelskim i podkarpackim (odpowiednio 24,4% i 24,6%).

Liczba bezrobotnych **korzystających ze świadczeń pomocy społecznej** wyniosła 23,6 tys. osób. Najwięcej bezrobotnych pobierało świadczenia w województwie kujawsko-pomorskim (3,6 tys.), dolnośląskim (3,4 tys.) i śląskim (3,2 tys.), najmniej – w lubelskim i zachodniopomorskim (po 0,3 tys.). Udział tej grupy bezrobotnych wynosił 2,1% (wzrost o 0,2 p. proc. w porównaniu z wrześniem 2016 r.) i był największy w województwie dolnośląskim (4,7%) i kujawsko-pomorskim (4,4%), a najmniejszy w lubelskim (0,3%), zachodniopomorskim (0,5%), mazowieckim i świętokrzyskim (po 1,1%).

Liczba osób bezrobotnych **posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia** wyniosła 215,8 tys. Udział tej grupy w liczbie bezrobotnych zarejestrowanych wyniósł 19,3% (wzrost o 2,1 p. proc. w stosunku do analogicznego okresu 2016 r.); największy był w województwie pomorskim (23,1%), kujawsko-pomorskim (22,0%) i wielkopolskim (21,7%), najmniejszy w podlaskim (16,8%), mazowieckim (16,9%) i łódzkim (17,3%).

Bezrobotni **posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia** stanowili 0,2% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych w kraju. Ich liczba w końcu września 2017 r. wyniosła 2,2 tys. i była o 2,3% większa niż w roku poprzednim. Wzrost odnotowano w województwach: kujawsko-pomorskim, lubelskim, lubuskim, małopolskim, mazowieckim i opolskim. W pozostałych województwach wystąpił spadek, najgłębszy w świętokrzyskim i zachodniopomorskim.

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych 70,6 tys. osób stanowiły osoby **niepełnosprawne** (o 13,8% mniej niż we wrześniu 2016 r.). Niepełnosprawni stanowili 6,3% ogółu bezrobotnych w kraju. Największy udział tej grupy odnotowano w województwach: lubuskim (9,1%), łódzkim (8,4%), dolnośląskim (8,2%) i pomorskim (8,1%), najmniejszy w mazowieckim i podkarpackim (po 4,6%) oraz kujawsko-pomorskim i lubelskim (po 4,7%).

W okresie styczeń–wrzesień 2017 r. liczba **nowo zarejestrowanych bezrobotnych** wyniosła 1426,0 tys. osób i była o 11,6% mniejsza niż przed rokiem (wobec spadku o 6,2%

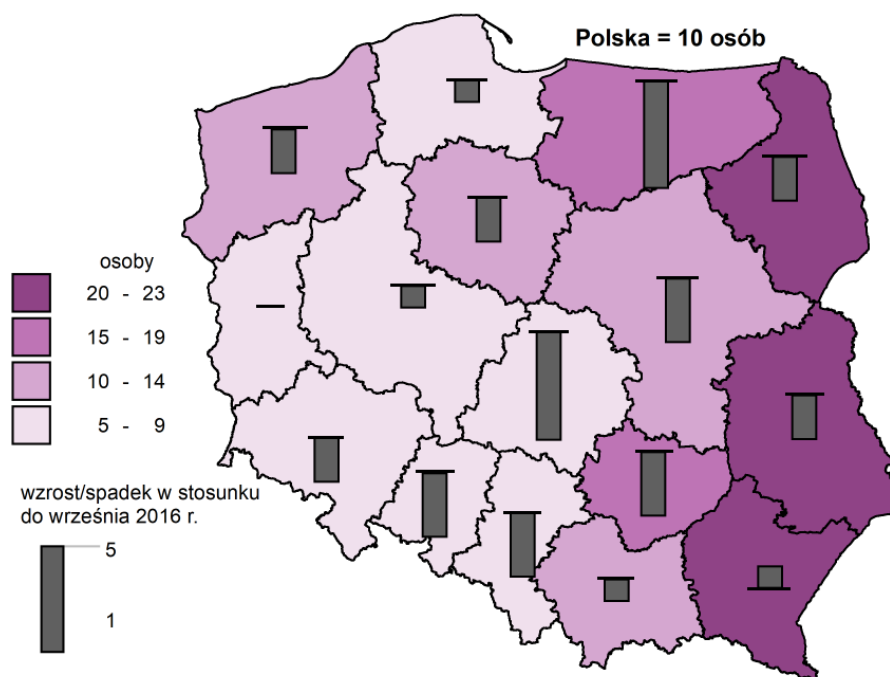
w analogicznym okresie ub. roku). Najliczniejszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich udział w nowo zarejestrowanych ogółem był mniejszy w skali roku (o 0,2 p. proc. do 81,7%). Zmniejszył się również odsetek osób długotrwale bezrobotnych, osób dotychczas niepracujących, absolwentów, osób bez kwalifikacji zawodowych oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładów pracy. Udział osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi ukształtował się na poziomie zbliżonym do notowanego przed rokiem i wyniósł 42,7%.

W pierwszych 9 miesiącach br. z ewidencji bezrobotnych **skreślono** 1644,2 tys. osób, tj. o 11,2% mniej niż przed rokiem (wobec spadku o 7,7% w analogicznym okresie ub. roku). Osoby wykreślone z ewidencji z powodu podjęcia pracy stanowiły 48,3% ogółu bezrobotnych wyrejestrowanych (spadek o 1,1 p. proc.).

W końcu września 2017 r. najwyższą **stopę napływu bezrobotnych** odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (1,9%), zachodniopomorskim (1,6%) oraz kujawsko-pomorskim i świętokrzyskim (po 1,5%), natomiast najniższą w mazowieckim (0,7%), wielkopolskim (0,8%) oraz małopolskim (0,9%); przy średniej dla kraju 1,1%.

Na 1 ofertę pracy w końcu września 2017 r. przypadało 10 osób bezrobotnych, wobec 12 osób w ub. roku. Najkorzystniejsza sytuacja miała miejsce w województwie opolskim i śląskim (po 5 osób na 1 ofertę pracy), a także w dolnośląskim (6 osób na 1 ofertę pracy), natomiast najmniej sprzyjająca wystąpiła w podkarpackim (23 osoby na 1 ofertę pracy) oraz lubelskim i podlaskim (21 osób na 1 ofertę pracy).

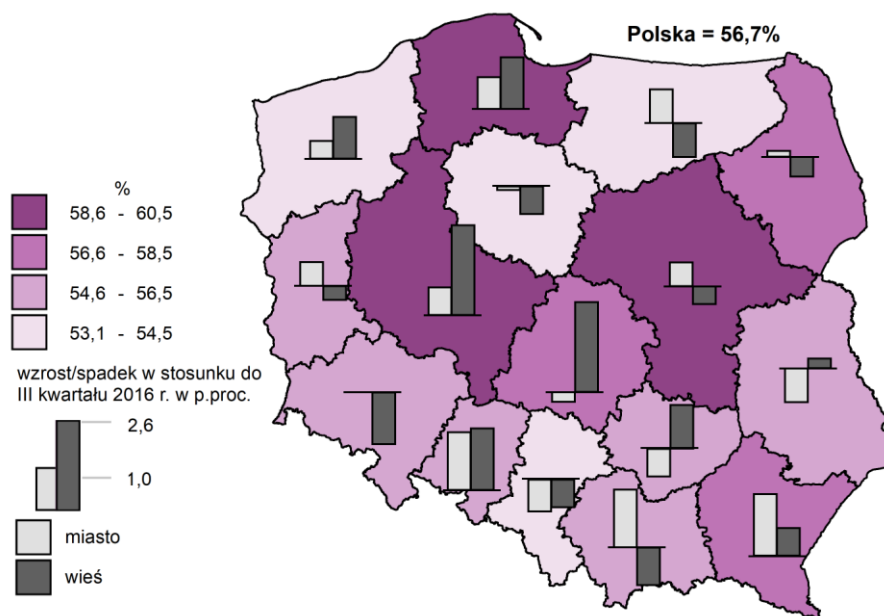
LICZBA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH NA 1 OFERTĘ PRACY W 2017 R.
Stan w końcu września

Według wstępnych wyników **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)** w III kwartale 2017 r. zbiorowość aktywnych zawodowo liczyła 17327 tys. osób, tj. o 34 tys. więcej w porównaniu do III kwartału ub. roku. Wzrost liczby osób aktywnych zawodowo odnotowano w 10 województwach – najwyższy w wielkopolskim (o 2,7%) i opolskim (o 2,2%). W pozostałych województwach wystąpił spadek, najgłębszy w śląskim (o 2,3%) i dolnośląskim (o 1,5%).

Współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 56,7% i był o 0,4 p. proc. wyższy niż w III kwartale 2016 r. Wzrost odnotowano w 11 województwach, największy w opolskim (o 1,8 p. proc.), wielkopolskim (o 1,7 p. proc.) i podkarpackim (o 1,2 p. proc.). W województwie podlaskim współczynnik aktywności pozostał na poziomie z analogicznego okresu roku poprzedniego (57,0%). W pozostałych województwach odnotowano spadek – najgłębszy w śląskim o 0,9 p. proc. Najwyższą wartość współczynnika odnotowano w województwie mazowieckim (60,5%) i wielkopolskim (59,8%), a najniższą w śląskim i zachodniopomorskim (odpowiednio 53,1% i 53,2%). W podziale na płeć odnotowano wzrost o 0,7 p. proc. współczynnika aktywności mężczyzn (do 65,7%), dla kobiet pozostał on na poziomie notowanym w ub. roku, tj. 48,4%. W miastach wzrost współczynnika był wyższy niż na obszarach wiejskich (odpowiednio 0,4 p. proc. do 56,8% oraz 0,3 p. proc. do 56,5%).

WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ W III KWARTALE 2017 R. I JEGO ZMIANY W PODZIALE NA MIASTO–WIEŚ

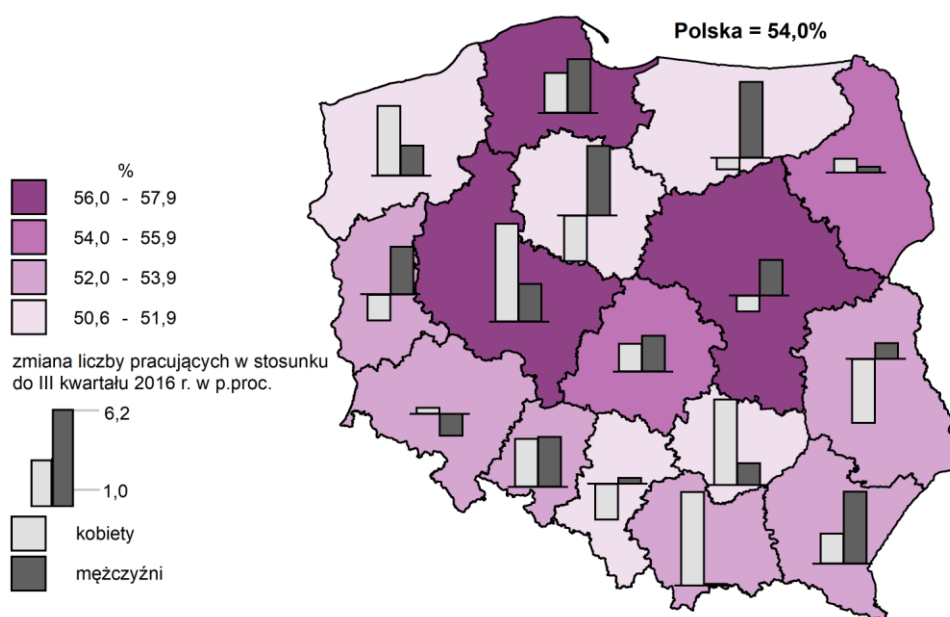

Liczba **pracujących** (według stosowanej w BAEL definicji rekomendowanej przez Międzynarodową Organizację Pracy) wyniosła 16510 tys. osób i w skali roku zwiększyła się o 244 tys. tj., o 1,5%. Wzrost wystąpił w 13 województwach, największy w wielkopolskim (o 4,0%), podkarpackim (o 3,4%) i zachodniopomorskim (o 3,2%). Spadek odnotowano

w lubelskim, śląskim i dolnośląskim (odpowiednio o 1,3%, 0,9% i 0,6%). Zwiększyła się zarówno liczba pracujących mężczyzn (o 165 tys., tj. o 1,8%), jak i kobiet (o 79 tys., tj. 1,1%). Wzrost liczby pracujących kobiet wystąpił w 10 województwach, największy w wielkopolskim (o 6,2%) i małopolskim (o 6,0%). W pozostałych województwach odnotowano spadek – najgłębszy w lubelskim (o 4,0%). Udział kobiet w liczbie pracujących ogółem zmniejszył się o 0,2 p. proc. do 44,5%. Spadek odnotowano w 9 województwach – najgłębszy w kujawsko-pomorskim (o 1,8 p. proc.), warmińsko-mazurskim (o 1,3 p. proc.), lubelskim (o 1,2 p. proc.) i lubuskim (o 1,1 p. proc.). W województwie opolskim udział kobiet pozostał na poziomie z roku ubiegłego (42,7%), a w pozostałych województwach wzrósł – najwięcej w małopolskim (o 1,4 p. proc.) i świętokrzyskim (o 1,0 p. proc.). Największy udział odnotowano w województwie małopolskim (46,1%), mazowieckim (45,9%) i łódzkim (45,2%), najmniejszy w warmińsko-mazurskim (41,9%), kujawsko-pomorskim (42,2%) oraz opolskim (42,7%).

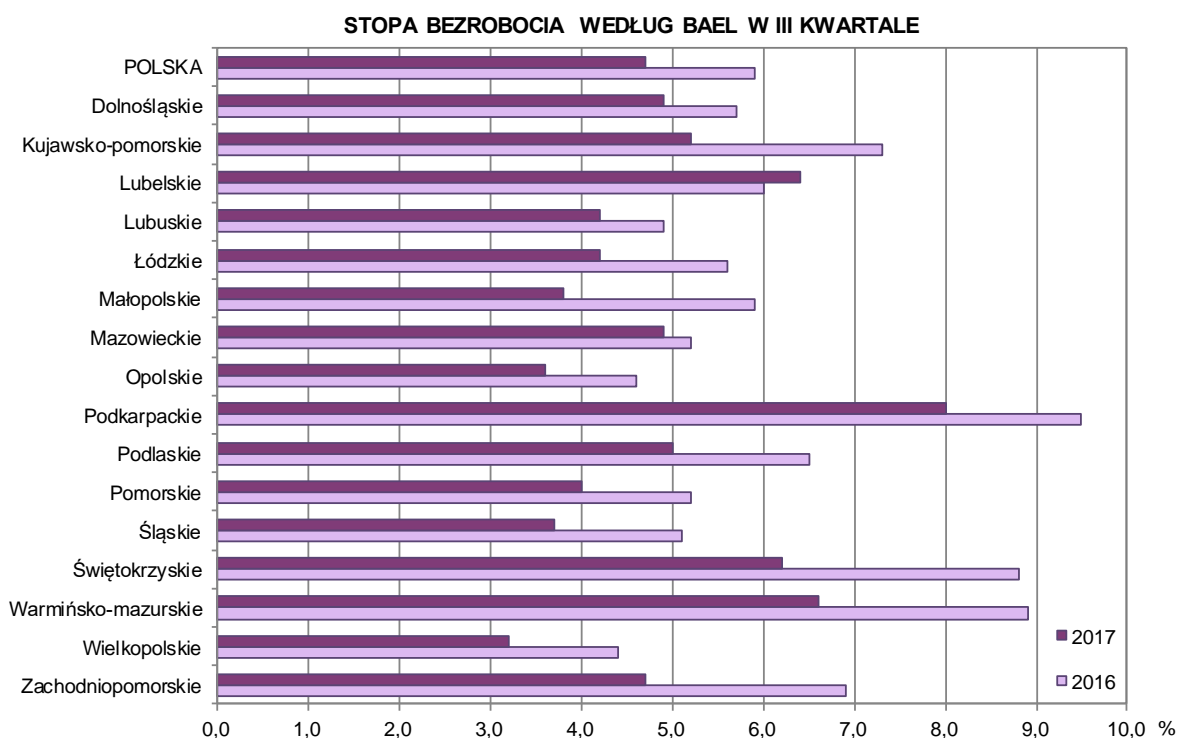
Wskaźnik zatrudnienia w III kwartale 2017 r. wyniósł 54,0% (wzrost o 1,0 p. proc. w stosunku do analogicznego okresu 2016 r.). Najwyższy wskaźnik wystąpił w województwach wielkopolskim (57,9%) i mazowieckim (57,5%), najniższy w zachodniopomorskim (50,6%) i warmińsko-mazurskim (50,9%). Wzrost wskaźnika wystąpił w 13 województwach, największy w wielkopolskim (o 2,3 p. proc.) i opolskim (o 2,2 p. proc.). W województwie dolnośląskim wskaźnik pozostał na poziomie z analogicznego okresu 2016 r. (53,2%), a w lubelskim i śląskim spadł (odpowiednio o 0,4 p. proc. i 0,1 p. proc.). Poprawę wskaźnika odnotowano zarówno na obszarach wiejskich (o 1,1 p. proc. do 53,9%), jak i w mieście (o 1,0 p. proc. do 54,1%). W dalszym ciągu utrzymywała się przewaga pracujących mężczyzn nad kobietami (wskaźnik zatrudnienia mężczyzn – 62,7%, kobiet – 46,1%).

WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA I ZMIANA LICZBY PRACUJĄCYCH WEDŁUG PŁCI W III KWARTALE 2017 R.

W III kwartale 2017 r. liczba **bezrobotnych** według BAEL wyniosła 818 tys. osób i w skali roku zmniejszyła się o 209 tys. osób (tj. o 20,4%). Liczba bezrobotnych spadła w 15 województwach – najgłębszy spadek odnotowano w małopolskim (o 35,6%), zachodniopomorskim (o 30,6%) oraz kujawsko-pomorskim (o 29,9%), a najmniejszy w mazowieckim (o 6,6%), lubuskim (o 13,6%) i podkarpackim (o 13,8%). Liczba osób bezrobotnych wzrosła w województwie lubelskim (o 5,3%).

Stopa bezrobocia według BAEL w III kwartale 2017 r. wyniosła średnio 4,7% i w porównaniu z ubiegłym rokiem była niższa o 1,2 p. proc. Spadek stopy wystąpił w 15 województwach, najgłębszy w świętokrzyskim (o 2,6 p. proc. do 6,2%), warmińsko-mazurskim (o 2,3 p. proc. do 6,6%), zachodniopomorskim (o 2,2 p. proc. do 4,7%) oraz kujawsko-pomorskim i małopolskim (po 2,1 p. proc. odpowiednio do 5,2% i 3,8%). Wzrost wskaźnika odnotowano w województwie lubelskim (o 0,4 p. proc.). Najniższa wartość stopy wystąpiła w województwach wielkopolskim (3,2%) i opolskim (3,6%), najwyższa w podkarpackim (8,0%).

Stopa bezrobocia **kobiet** wyniosła 4,9% (spadek o 1,3 p. proc. w stosunku do III kwartału 2016 r.). W podziale na województwa ukształtowała się w granicach od 2,5% w małopolskim do 9,7% w podkarpackim. W skali roku stopa bezrobocia kobiet spadła w 12 województwach, najgłębiej w małopolskim (o 4,0 p. proc.), najmniej w opolskim (o 0,1 p. proc.). W województwie podkarpackim wskaźnik nie zmienił się (9,7%); wzrost odnotowano w województwach lubelskim, dolnośląskim i pomorskim (odpowiednio o 1,6 p. proc., 0,3 p. proc. i 0,1 p. proc.). Stopa bezrobocia **mężczyzn** była niższa niż wśród kobiet i wyniosła

4,5% (spadek o 1,2 p. proc. w stosunku do analogicznego kwartału ub. roku). Najniższa wartość wskaźnika wystąpiła w województwie opolskim (3,3%), a najwyższa w podkarpackim (6,7%). W 15 województwach stopa bezrobocia mężczyzn spadła, najgłębiej w warmińsko-mazurskim, podkarpackim i zachodniopomorskim (odpowiednio o 2,7 p. proc., 2,6 p. proc. i o 2,5 p. proc.). Wzrost o 0,1 p. proc. odnotowano w województwie wielkopolskim.

W III kwartale 2017 r. stopa bezrobocia na **wsł** ukształtowała się na poziomie 4,7% i zmniejszyła się w stosunku do poprzedniego roku o 1,4 p. proc. Rozpiętość stopy bezrobocia kształtowała się w granicach od 2,0% w województwie śląskim do 9,2% warmińsko-mazurskim. W 13 województwach wystąpił spadek wskaźnika, najgłębszy w zachodniopomorskim (o 4,3 p. proc.) i małopolskim (o 3,9 p. proc.). W województwie lubuskim wartość stopy pozostała na poziomie z III kwartału 2016 r., tj. 6,3%. W województwach dolnośląskim i lubelskim odnotowano wzrost (odpowiednio o 1,6 p. proc. i 0,5 p. proc.). Wśród bezrobotnych zamieszkałych w **miastach** stopa bezrobocia wyniosła 4,8% i w ujęciu rocznym zmniejszyła się o 1,0 p. proc. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w miastach województw wielkopolskiego i lubuskiego (odpowiednio 3,0% i 3,1%), najwyższą – świętokrzyskiego i podkarpackiego (odpowiednio 8,1% i 7,9%). Spadek stopy bezrobocia odnotowano w 15 województwach, najgłębszy w miastach kujawsko-pomorskiego (o 2,6 p. proc.) i warmińsko-mazurskiego (o 2,3 p. proc.). Wzrost o 0,2 p. proc. wystąpił w województwie lubelskim.

Populacja **biernych zawodowo** zmniejszyła się w skali roku o 1,1% i wyniosła 13251 tys. osób, co stanowiło 43,3% ogółu ludności w wieku powyżej 15 lat. W 12 województwach spadła liczba biernych zawodowo, najgłębiej w opolskim (o 4,9%), wielkopolskim (o 4,1%) i podkarpackim (o 3,0%). W województwach zachodniopomorskim, śląskim, dolnośląskim i kujawsko-pomorskim odnotowano wzrost (odpowiednio o: 1,9%, 1,2%, 0,5% i 0,4%).

Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 osób pracujących w III kwartale 2017 r. wyniosła 852 osoby (przed rokiem 887 osób). Spadek odnotowano w 13 województwach, najgłębszy w opolskim (z 939 do 859 osób), świętokrzyskim (z 1002 do 930 osób) i wielkopolskim (z 800 do 728 osób). W województwie dolnośląskim relacja osób niepracujących do pracujących pozostała na poziomie z poprzedniego roku (881 osób), pogorszenie wystąpiło w województwie lubelskim (z 909 do 924 osób) i śląskim (z 951 do 956 osób). Najkorzystniejsza relacja osób niepracujących do pracujących wystąpiła w województwie wielkopolskim (na 1000 pracujących przypadało tu 728 osób niepracujących) i mazowieckim (738 osób); natomiast najgorsza sytuacja wystąpiła w zachodniopomorskim i warmińsko-mazurskim (odpowiednio 974 i 963 osoby niepracujące na 1000 pracujących).

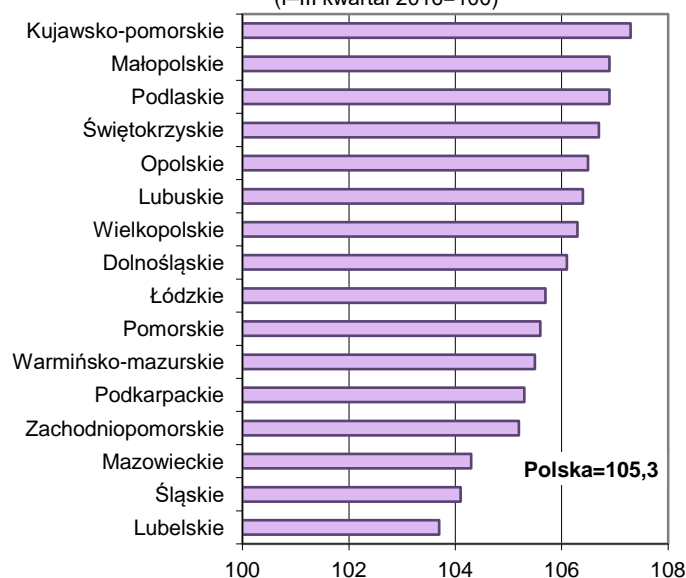
WYNAGRODZENIA

W okresie I-III kwartału przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw były wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku. Wzrosły wynagrodzenia zarówno w przemyśle, jak i w budownictwie.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresie styczeń-wrzesień 2017 r. wyniosło 4459,74 zł i było o 5,3% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (przed rokiem wzrost o 4,1%). Wzrost wynagrodzeń wystąpił we wszystkich województwach, największy w: kujawsko-pomorskim (o 7,3%), małopolskim i podlaskim (po 6,9%) oraz świętokrzyskim (o 6,7%); najmniejszy – lubelskim (o 3,7%).

Najwyższy poziom wynagrodzeń utrzymywał się nadal w województwie mazowieckim, (119,9% średniego wynagrodzenia w Polsce). Wynagrodzenia wyższe od średniej krajowej odnotowano także w województwach: pomorskim, dolnośląskim i śląskim (odpowiednio 102,7%, 102,2% i 100,3% średniej krajowej). Najniższy poziom wynagrodzeń, podobnie jak w okresach poprzednich, wystąpił w województwie warmińsko-mazurskim (o 18,4% mniej niż średnio w kraju). W grupie województw o najniższym wynagrodzeniu znalazły się również: podkarpackie, świętokrzyskie, lubelskie, kujawsko-pomorskie, podlaskie i lubuskie (od 16,9% do 14,1% mniej niż średnia w kraju).

**DYNAMIKA PRZECIĘTNYCH MIESIĘCZNYCH WYNAGRODZEŃ BRUTTO
W SEKTORZE PRZEDSIĘBIORSTW W I-III KWARTAŁ 2017 R.**
(I-III kwartał 2016=100)

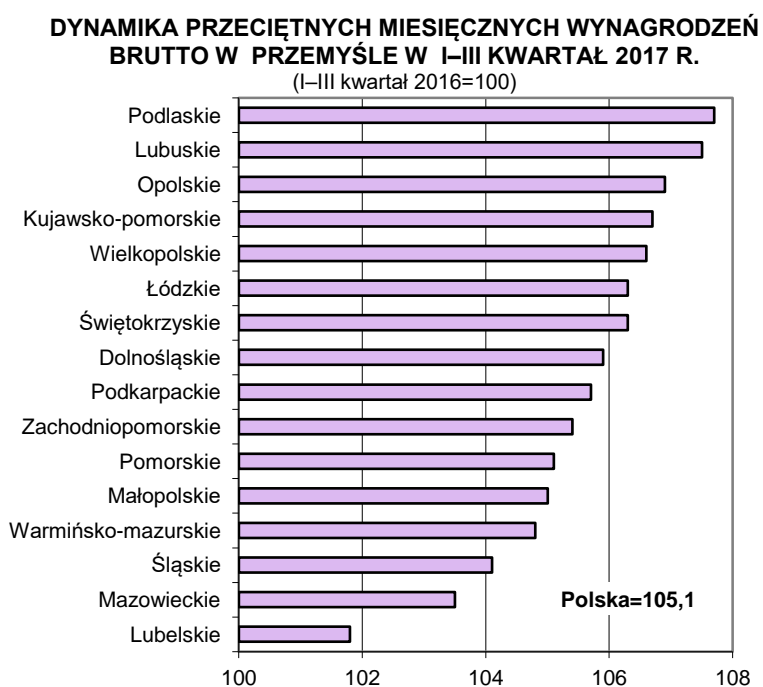

Relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw do średniej krajowej, w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku poprawiła się w 11 województwach (od 1,6 p. proc. w kujawsko-pomorskim do 0,1 p. proc. w warmińsko-mazurskim). W województwie zachodniopomorskim relacja pozostała na poziomie sprzed

roku, a w pozostałych województwach pogorszyła się: o 1,3 p. proc. w lubelskim, o 1,2 p. proc. w mazowieckim i śląskim oraz o 0,1 p. proc. w podkarpackim.

Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższym i najniższym przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu w sektorze przedsiębiorstw zmniejszyła się o 1,3 p. proc. i wyniosła 38,3 p. proc.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w przemyśle w okresie trzech kwartałów 2017 r. wyniosło 4488,50 zł i było o 5,1% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (przed rokiem – wzrost o 3,6%). Wzrost odnotowano we wszystkich województwach, największy w podlaskim (o 7,7%), lubuskim (o 7,5%) i opolskim (o 6,9%), kujawsko-pomorskim (o 6,7%) oraz wielkopolskim (o 6,6%). Najniższy wzrost wynagrodzeń brutto w przemyśle dotyczył województw: lubelskiego (o 1,8%), mazowieckiego (o 3,5%) oraz śląskiego (o 4,1%).

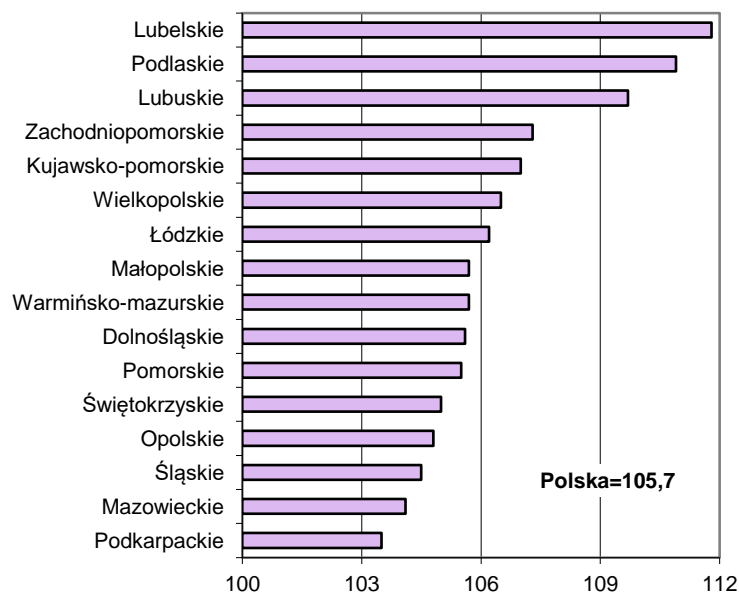
Wynagrodzenia w przemyśle były wyższe niż średnio w kraju w 4 województwach: mazowieckim (o 13,0%), dolnośląskim (o 11,0%), śląskim (o 8,7%) i pomorskim (o 1,4%). W pozostałych województwach wynagrodzenia kształtowały się poniżej średniej krajowej; najniższe nadal notowano w warmińsko-mazurskim i podlaskim (odpowiednio o 16,6% i o 13,5% mniej niż średnio w kraju).

W porównaniu z analogicznym okresem ub. roku relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w przemyśle do średniej krajowej poprawiła się w 10 województwach (od 2,1 p. proc. lubuskim i podlaskim do 0,2 p. proc. w zachodniopomorskim). W województwie pomorskim relacja utrzymała się na poziomie analogicznego okresu ub. roku, a w pozostałych województwach pogorszyła się (najbardziej w lubelskim – o 3,0 p. proc.).

Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższym i najniższym wynagrodzeniu w przemyśle zmniejszyła się o 1,5 p. proc. i wyniosła 29,5 p. proc.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w budownictwie w okresie I–III kwartał 2017 r. wyniosło 4438,16 zł i było o 5,7% wyższe niż przed rokiem (w okresie styczeń–wrzesień 2016 r. odnotowano wzrost o 4,5%). Wzrost wynagrodzeń odnotowano we wszystkich województwach, największy w lubelskim (o 11,8%), podlaskim (o 10,9%) i lubuskim (9,7%); najmniejszy w podkarpackim (o 3,5%), mazowieckim (o 4,1%) oraz śląskim i opolskim (odpowiednio o 4,5% i 4,8%).

**DYNAMIKA PRZECIĘTNYCH MIESIĘCZNYCH WYNAGRODZEŃ BRUTTO
W BUDOWNICTWIE W I–III KWARTAŁ 2017 R.**
(I–III kwartał 2016=100)

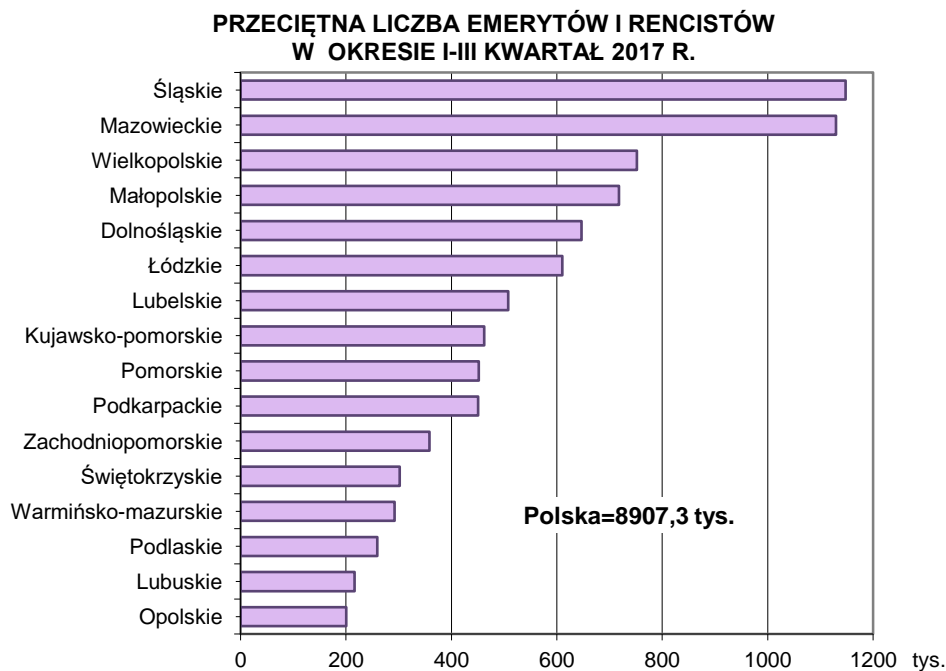
Najwyższym poziomem przeciętnych wynagrodzeń w budownictwie nadal charakteryzowało się województwo mazowieckie (o 28,5% wyższym niż średnio w kraju). W kolejnych pod względem wysokości wynagrodzeń województwach dolnośląskim i podlaskim płace były wyższe niż przeciętnie w kraju odpowiednio o 8,5% i o 5,2%. W pozostałych województwach wynagrodzenia kształtowały się poniżej średniej krajowej – najniższe odnotowano w województwach podkarpackim (o 22,0%) i lubuskim (o 20,9%).

W porównaniu z analogicznym okresem ub. roku relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w budownictwie do średniej krajowej poprawiła się w 8 województwach; najbardziej w podlaskim (o 4,9 p. proc), lubelskim (o 4,5 p. proc.) i lubuskim (o 2,9 p. proc). W województwach dolnośląskim i małopolskim relacja utrzymała się na poziomie analogicznego okresu ub. roku. W pozostałych województwach relacja pogorszyła się (najbardziej w mazowieckim o 1,9 p. proc.). Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższym i najniższym wynagrodzeniu w budownictwie wyniosła 50,5 p. proc. i w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku zmniejszyła się o 3,7 p. proc.

EMERYTURY I RENTY

W okresie trzech kwartałów 2017 r. obserwowano nieznaczne zmiany w liczebności populacji emerytów i rencistów. W skali roku zwiększyła się zarówno przeciętna miesięczna emerytura i renta z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, jak i rolników indywidualnych.

Przeciętna liczba emerytów i rencistów ogółem w okresie trzech kwartałów 2017 r. wyniosła 8907,3 tys. osób i była o 1,1 tys. osób większa niż przed rokiem. Zwiększenie liczby emerytów i rencistów obserwowano w 7 województwach – największe w kujawsko-pomorskim i wielkopolskim (po 0,4%); w podlaskim i świętokrzyskim liczba pobierających świadczenia pozostała na poziomie zbliżonym do notowanego w analogicznym okresie 2016 r., a w pozostałych województwach zmniejszyła się (od 1,0% w opolskim do 0,1% w śląskim i warmińsko-mazurskim).

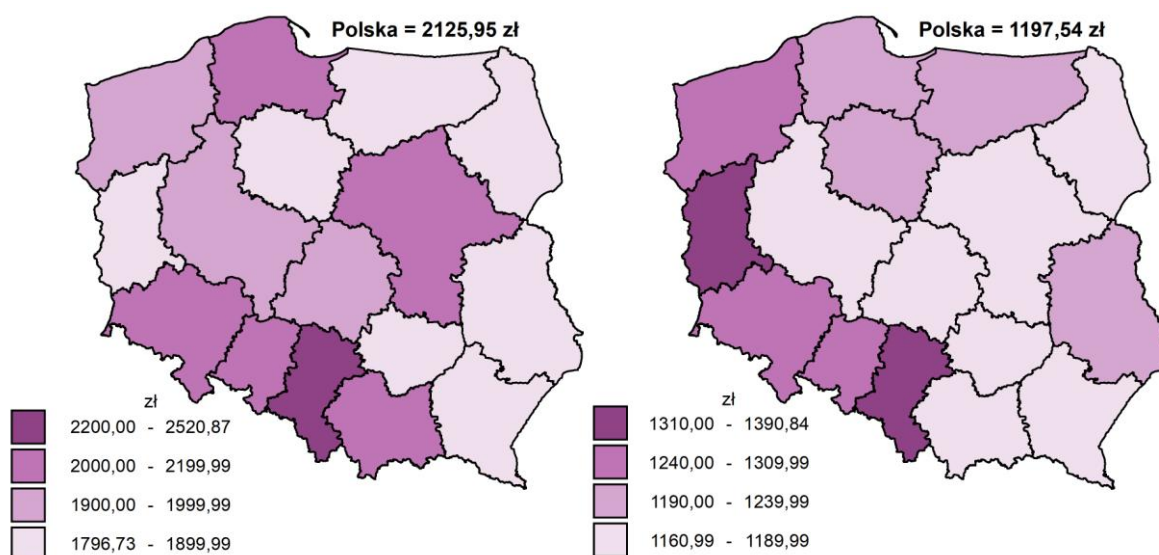

Emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych pobierało 7730,2 tys. osób (o 0,3% więcej niż w analogicznym okresie 2016 r.). Wzrost liczby osób pobierających świadczenia odnotowano w 12 województwach, w granicach od 0,9% w podlaskim do 0,2% w podkarpackim i warmińsko-mazurskim. W województwie łódzkim i śląskim liczba pobierających te świadczenia pozostała na poziomie zbliżonym do notowanego w analogicznym okresie 2016 r., a zmniejszyła się w opolskim (o 0,7%) i małopolskim (o 0,1%).

Emerytury i renty rolnicze pobierało 1177,1 tys. osób, tj. o 1,6% mniej niż przed rokiem. Zmniejszenie liczby pobierających obserwowano we wszystkich województwach – od 4,5% w lubuskim do 0,3% w kujawsko-pomorskim i wielkopolskim.

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w okresie trzech kwartałów 2017 r. ukształtowała się na poziomie 2125,95 zł i była o 2,1% wyższa niż przed rokiem. Wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto odnotowano we wszystkich województwach. Podobnie jak w analogicznym okresie ub. roku, jedynie w śląskim była ona wyższa od średniej krajowej (o 18,6%). W województwie mazowieckim przeciętna emerytura i renta w tym systemie kształtowała się na poziomie zbliżonym do średniej w kraju. Najniższe przeciętne emerytury i renty wypłacono w podkarpackim, świętokrzyskim, lubelskim i warmińsko-mazurskim (odpowiednio o: 15,5%, 12,9%, 12,7% i 12,3% mniej niż średnio w kraju).

**PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA EMERYTURA I RENTA BRUTTO W OKRESIE I-III KWARTAŁ 2017 R.
Z POZAROLNICZEGO SYSTEMU UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH**

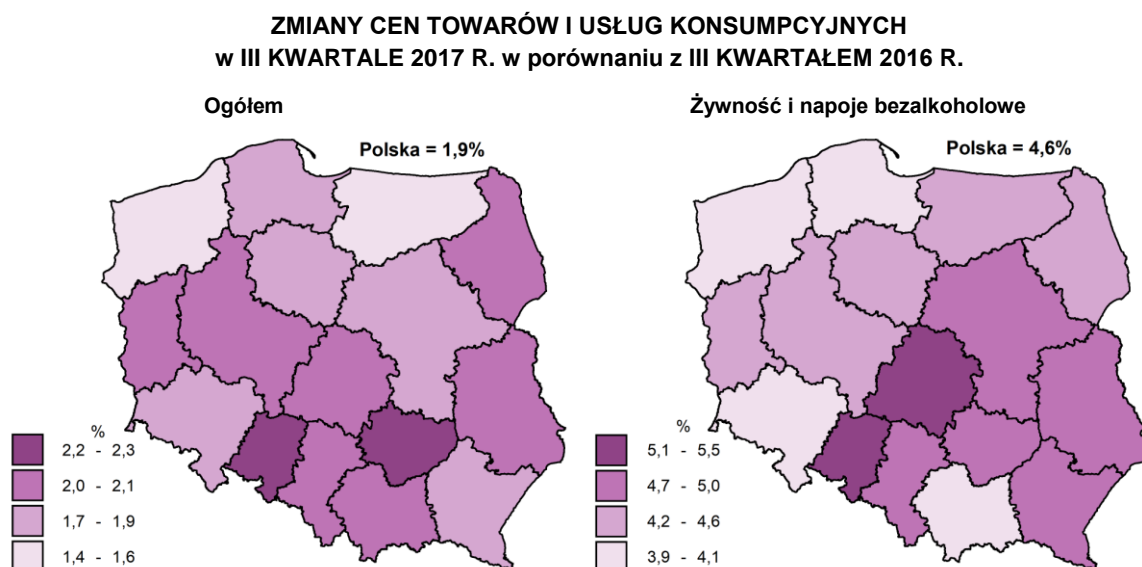

Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższej i najniższej przeciętnej emeryturze i rencie brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w okresie trzech kwartałów 2017 r. zmniejszyła się i wyniosła 34,1 p. proc. (wobec 34,6 p. proc. przed rokiem).

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w okresie trzech kwartałów 2017 r. wyniosła 1197,54 zł i w skali roku zwiększyła się o 1,2%. Wzrost odnotowano w 15 województwach, w granicach od 1,7% w podkarpackim, podlaskim i warmińsko-mazurskim do 0,6% w dolnośląskim i opolskim. Nieznaczny spadek wystąpił w województwie śląskim (o 0,1%). W 9 województwach przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych była wyższa niż średnia w kraju, w tym najwyższa w śląskim (o 16,1%) i lubuskim (o 11,8%). Najniższe emerytury i renty rolnicze wypłacono w województwach małopolskim i mazowieckim (odpowiednio o 3,1% i o 2,5% mniejsze niż średnio w kraju).

Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższej i najniższej przeciętnej emeryturze i rencie brutto rolników indywidualnych zmniejszyła się i w okresie trzech kwartałów 2017 r. wyniosła 19,2 p. proc. (wobec 20,7 p. proc. przed rokiem).

rokiem). W województwach wzrost cen kształtował się od 1,4% w zachodniopomorskim do 2,3% w opolskim. Największy wpływ na wskaźnik cen ogółem w III kwartale br. miały wzrosty cen żywności i napojów bezalkoholowych oraz towarów i usług w zakresie mieszkania, które podwyższyły wskaźnik cen ogółem odpowiednio o: 1,10 p. proc. oraz o 0,42 p. proc. Spadek cen odzieży i obuwia wpłynął na obniżenie wskaźnika cen ogółem o 0,30 p. proc.

Wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych w skali roku w III kwartale br. wyniósł 4,6% (wobec 0,9% odpowiednio przed rokiem), przy czym żywność podrożała o 4,9%, a napoje bezalkoholowe o 1,5%. Wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych wyższy niż przeciętnie w kraju obserwowano w województwach: łódzkim (5,5%), opolskim (5,2%), śląskim i świętokrzyskim (po 5,0%), lubelskim i podkarpackim (po 4,9%) oraz mazowieckim (4,7%). Najmniej wzrosły ceny w dolnośląskim (o 3,9%).

Więcej niż przed rokiem konsumenci płacili m.in. za oleje i tłuszcze (średnio o 20,8%). Najbardziej podrożało masło (o 41,5%); w województwach wzrost cen kształtował się od 32,9% w świętokrzyskim do 51,4% w opolskim. Droższe niż przed rokiem były owoce, zwłaszcza w województwach: łódzkim, lubuskim, podkarpackim oraz podlaskim (odpowiednio o: 11,8%, 8,7%, 8,3%, 7,6%, wobec 6,6% przeciętnie w kraju). Obserwowano także wyższe ceny artykułów w grupie „mleko, sery, jaja” (o 5,9%). Śmietana najbardziej podrożała w województwie zachodniopomorskim oraz w podkarpackim (odpowiednio o: 11,6% i 11,5% wobec 7,9% w kraju), natomiast jogurty – w lubuskim, a także w opolskim, kujawsko-pomorskim i łódzkim (odpowiednio o: 13,6%, 12,3%, 11,8% i 11,1% wobec 8,0% średnio w kraju). W województwach wzrost cen jaj kształtował się od 0,2% w lubelskim do 13,0% w opolskim (wobec 6,5% w kraju), natomiast serów i twarogów od 2,1% w lubuskim do 8,6% w opolskim (wobec 6,3% w kraju). W 15 województwach więcej

niż przed rokiem konsumenci płacili za mleko pełne świeże (średnio o 4,3%); jedynie w lubuskim obserwowano spadek cen (o 0,1%). Mleko najbardziej podrożało w województwie dolnośląskim (o 6,2%). Droższe niż przed rokiem było również mięso (średnio o 5,1%). Wzrost cen mięsa wieprzowego w województwach kształtował się od 4,7% w zachodniopomorskim do 12,4% w lubelskim (wobec przeciętnie 8,3%). Ceny wędlin w 9 województwach wzrosły w stopniu wyższym niż średnio w kraju, najbardziej w opolskim (o 7,4% wobec 5,1% w kraju). Więcej również należało zapłacić za mięso wołowe, zwłaszcza w województwach: zachodniopomorskim, opolskim, lubelskim oraz kujawsko-pomorskim (odpowiednio o: 8,1%, 6,9%, 5,8% i 5,5% wobec 3,2% w kraju). Mięso drobiowe podrożało natomiast o 2,6%, w województwie świętokrzyskim obserwowano najwyższy wzrost cen tego mięsa (6,2%). Największe podwyżki cen cukru odnotowano w województwie podkarpackim (o 6,3% wobec 3,2% w kraju), przy czym w podlaskim i warmińsko-mazurskim ceny obniżono w skali roku. We wszystkich województwach wzrosły natomiast ceny ryb i owoców morza oraz pieczywa (po 3,1%). Wzrost cen ryb i owoców morza w województwach kształtował się w granicach od 2,1% w mazowieckim do 4,0% w małopolskim, a pieczywa od 1,1% w świętokrzyskim do 6,6% w warmińsko-mazurskim. W porównaniu z III kwartałem ub. roku droższe były makarony i produkty makaronowe o 2,6%. Warzywa podrożały o 2,5%, przy czym w 6 województwach ceny wzrosły bardziej niż przeciętnie, w tym najbardziej – w warmińsko-mazurskim (o 4,8%).

Utrzymał się spadek cen **odzieży i obuwia**, najgłębszy dotyczył województwa warmińsko-mazurskiego (7,1% wobec 5,3% w kraju).

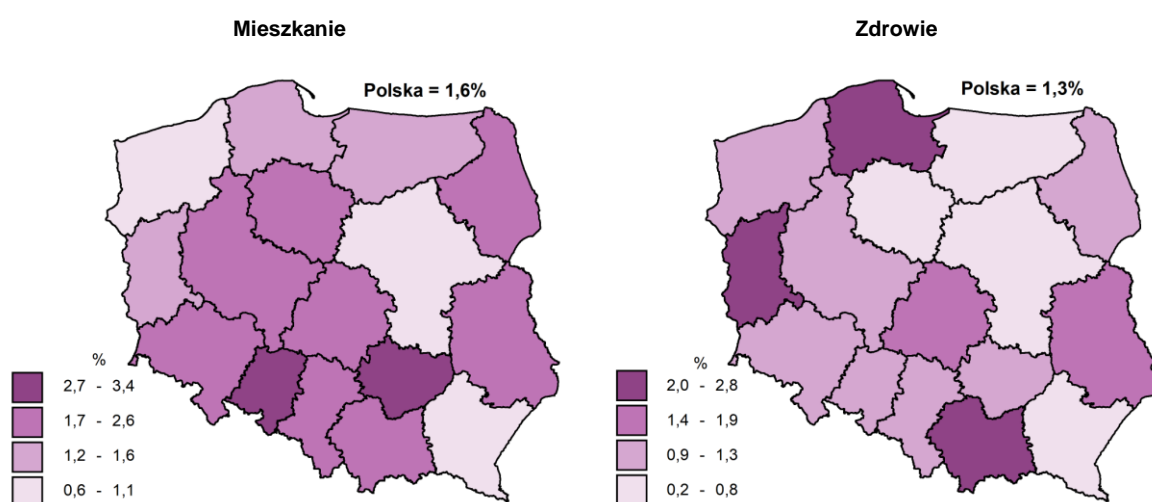
W III kwartale br. ceny w zakresie **mieszkania**¹ wzrosły w skali roku o 1,6% (wobec spadku cen 0,6% w analogicznym okresie ub. roku), w tym najbardziej w województwie opolskim (o 3,4%). Wzrost cen wyższy niż przeciętnie obserwowano również w województwach: świętokrzyskim, wielkopolskim, łódzkim, dolnośląskim, małopolskim, podlaskim, lubelskim, kujawsko-pomorskim i śląskim.

Podniesiono opłaty za wywóz śmieci (o 3,8%), najbardziej w województwach: podlaskim, małopolskim, wielkopolskim (odpowiednio o: 13,1%, 8,1%, 6,1%). W opolskim oraz świętokrzyskim opłaty za wywóz śmieci kształtowały się na poziomie zbliżonym do obserwowanego przed rokiem, natomiast w województwie podkarpackim notowano spadek cen. Wzrosły opłaty za zaopatrywanie w wodę, zwłaszcza w województwach: opolskim, lubuskim i dolnośląskim (odpowiednio o: 7,4%, 4,4% i 3,9%, wobec 2,1% w kraju). W 15 województwach opłaty za usługi kanalizacyjne były wyższe niż przed rokiem (średnio o 1,9%), w tym w 9 województwach wzrosły bardziej niż przeciętnie. Opłaty za usługi

¹ Opłaty obejmują wydatki związane z użytkowaniem mieszkania i nośnikami energii oraz wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego.

kanalizacyjne najbardziej podrożały w województwie opolskim (o 8,0%), a spadek cen odnotowano w podkarpackim (3,5%). Droższe niż przed rokiem były nośniki energii. Wzrost cen paliw płynnych i stałych notowano we wszystkich województwach (średnio po 4,9%). Paliwa płynne najbardziej podrożały w województwie zachodniopomorskim (o 9,6%), natomiast paliwa stałe w opolskim (o 11,8%). Ceny energii elektrycznej najbardziej wzrosły w województwie śląskim (o 2,9% wobec 2,2% w kraju). Spadły natomiast ceny energii ciepłej (o 0,6%) oraz gazu (o 0,3%). W województwach spadek cen energii ciepłej kształtował się od 2,1% w pomorskim do 0,1% w opolskim, przy wzroście cen w świętokrzyskim (3,8%), śląskim (1,0%) oraz dolnośląskim (0,2%). W województwie małopolskim ceny energii ciepłej pozostały na poziomie sprzed roku. Gaz potaniał natomiast w województwach: małopolskim, podkarpackim, zachodniopomorskim, dolnośląskim, śląskim, lubuskim, warmińsko-mazurskim, mazowieckim i pomorskim (w granicach od 2,0% do 0,1%). Więcej za gaz płacili konsumenci 6 województw, zwłaszcza województwa lubelskiego (o 3,7%), a w opolskim ceny pozostały na poziomie podobnym sprzed roku. Wzrost cen związanych z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego wyniósł średnio 0,1%.

**ZMIANY CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH
w III KWARTALE 2017 R. w porównaniu z III KWARTAŁEM 2016 R.**

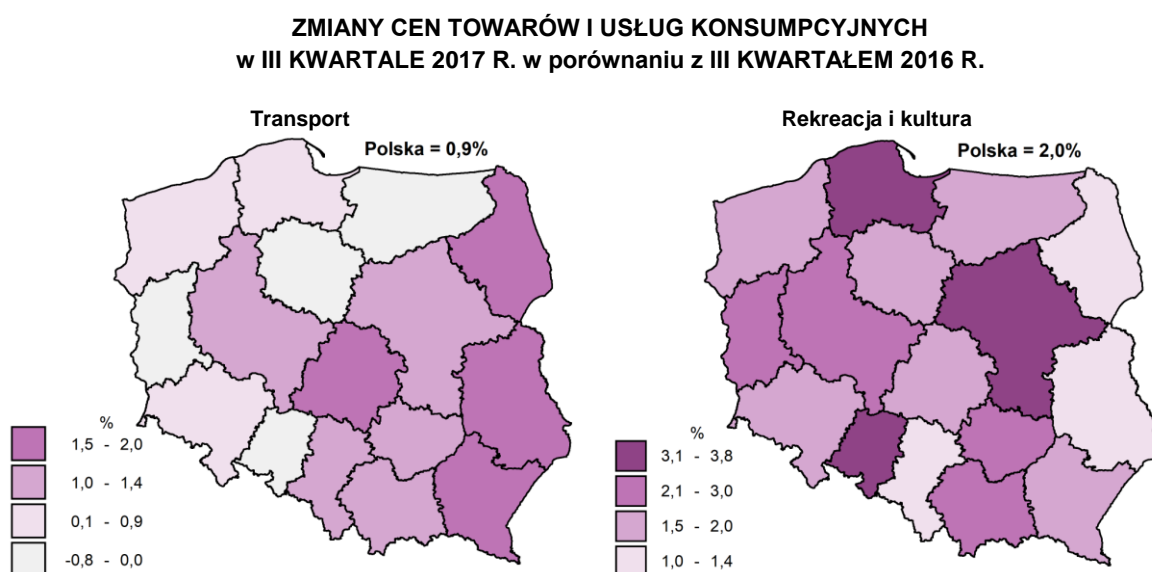
Artykuły i usługi związane ze **zdrowiem** były droższe niż przed rokiem o 1,3%. W województwach wzrost cen kształtował się od 0,2% w warmińsko-mazurskim do 2,8% w lubuskim.

W skali roku podniesiono opłaty za usługi lekarskie (o 4,1%), usługi stomatologiczne (o 3,7%), szpitalne (o 1,8%) oraz sanatoryjne (o 0,8%). Opłaty za usługi lekarskie wzrosły najbardziej w województwach lubuskim i lubelskim (odpowiednio o 9,2% i 8,0%). Wzrost cen usług stomatologicznych w województwach kształtował się od 0,6% w podlaskim do 6,5% w małopolskim. W 14 województwach podniesiono opłaty za usługi szpitalne, zwłaszcza w warmińsko-mazurskim (o 7,5%); spadek cen notowano w lubuskim i opolskim (odpowiednio

o 1,5% i 0,2%). W 7 województwach obserwowano wzrost cen wyrobów farmaceutycznych, które najbardziej podrożały w pomorskim (o 1,3%); w wielkopolskim natomiast pozostały na podobnym poziomie jak przed rokiem. W pozostałych województwach obserwowano spadek cen w granicach od 1,5% w warmińsko-mazurskim do 0,1% w opolskim.

Ceny towarów i usług w zakresie **transportu** były wyższe niż przed rokiem średnio o 0,9% (wobec spadku 5,5% w III kwartale ub. roku), przy czym wzrost cen notowano w 12 województwach (w granicach od 0,1% do 2,0%), natomiast spadek cen odnotowano w lubuskim, warmińsko-mazurskim, kujawsko-pomorskim oraz opolskim (odpowiednio o: 0,8%, 0,4%, 0,2% i 0,1%).

Obserwowano wzrost cen paliw i smarów do prywatnych środków transportu (średnio o 2,3%). Gaz ciekły podrożał o 11,0%, zwłaszcza w dolnośląskim (o 12,9%), lubelskim (o 12,8%), zachodniopomorskim (o 12,5%) oraz łódzkim (o 12,0%). Ceny oleju napędowego oraz benzyny najbardziej wzrosły w województwie lubelskim (odpowiednio o 3,2% i 2,8%, wobec 1,9% i 1,3% – w kraju), przy czym w lubuskim odnotowano spadek cen (odpowiednio o – 0,2% i 0,1%). Tańsze były również samochody osobowe (średnio o 5,2%), a spadek cen głębszy niż przeciętnie obserwowano w 9 województwach (w granicach od 7,0% do 3,4%). W województwie podlaskim ceny samochodów wzrosły w skali roku o 2,0%.

Ceny w zakresie **rekreacji i kultury** były wyższe niż przed rokiem o 2,0% (wobec spadku 2,2% w III kwartale ub. roku). Ceny wzrosły we wszystkich województwach, zwłaszcza w opolskim (o 3,8%), mazowieckim (o 3,2%) oraz pomorskim (o 3,1%); najmniej natomiast w lubelskim i podlaskim (po 1,0%).

W porównaniu z analogicznym okresem ub. roku we wszystkich województwach podrożały usługi w zakresie turystyki zorganizowanej (średnio o 4,6%). W 9 województwach obserwowano wzrost cen wyższy niż przeciętnie w kraju, zwłaszcza w: lubelskim (9,3%),

opolskim (7,8%), mazowieckim (7,3%) oraz pomorskim (7,2%). Ceny biletów do kin, teatrów i na koncerty były wyższe niż przed rokiem średnio o 3,1%. Wzrost cen odnotowano w 14 województwach (najwyższy w małopolskim – 9,5%), spadek cen dotyczył województw łódzkiego i opolskiego (odpowiednio 2,0% i 0,4%). Więcej niż przed rokiem należało zapłacić za gazety i czasopisma, przy czym gazety podrożały o 6,5% (w tym najbardziej w lubuskim oraz małopolskim), a za czasopisma – o 5,9% (zwłaszcza w łódzkim). Niższe w skali roku były natomiast ceny książek (o 7,1%); w województwach spadek cen kształtował się od 9,7% w kujawsko-pomorskim do 4,4% w łódzkim. Tańszy był też sprzęt audiowizualny, fotograficzny i informatyczny (o 2,3%), który najbardziej potaniał w województwie opolskim (o 3,7%). Wzrosły ceny tego sprzętu jedynie w województwie świętokrzyskim (o 0,5%).

Opłaty w zakresie **edukacji** w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku były wyższe średnio o 1,1% (przed rokiem wzrost w skali roku wyniósł 0,8%). Wzrost cen obserwowano we wszystkich województwach w granicach od 0,1% w małopolskim do 3,2% w lubelskim.

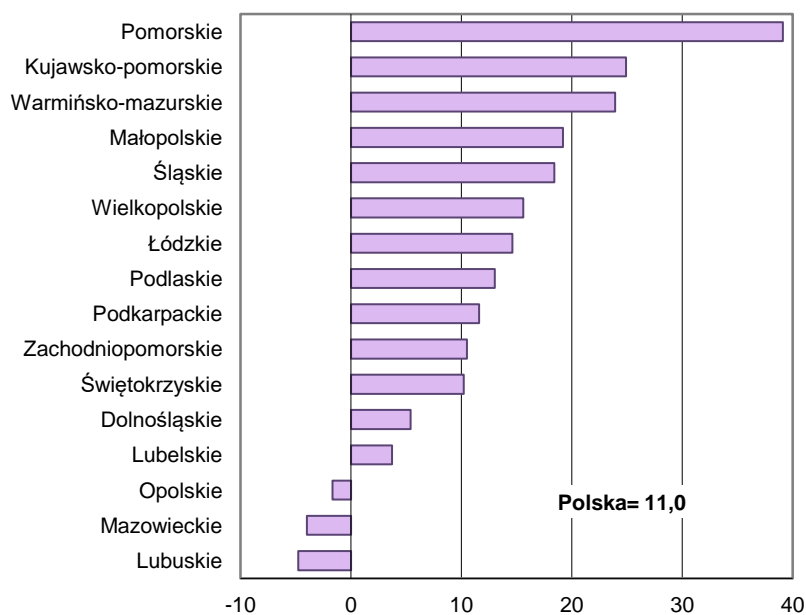
Ceny towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w III kwartale br. były o 0,2% niższe w porównaniu z **poprzednim kwartałem**. Spadek cen obserwowano w 15 województwach w granicach od 0,5% w świętokrzyskim do 0,1% w małopolskim, podlaskim i śląskim. Jedynie w opolskim ceny towarów i usług konsumpcyjnych pozostały na podobnym poziomie jak w poprzednim kwartale. W porównaniu z II kwartałem br. spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 5,1%, towarów i usług związanych z transportem – 1,9%, a żywności i napojów bezalkoholowych – 0,2%. Podrożały natomiast m.in. towary i usługi w zakresie rekreacji i kultury (o 1,0%) oraz artykuły i usługi związane ze zdrowiem (o 0,7%).

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

W okresie trzech kwartałów 2017 r. oddano do użytkowania więcej mieszkań niż przed rokiem. Wzrost odnotowano w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem oraz indywidualnym. Zmniejszyła się natomiast liczba oddanych mieszkań w budownictwie spółdzielczym.

W okresie I–III kwartał br. **oddano do użytkowania** 124,3 tys. mieszkań, tj. o 11,0% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku (przed rokiem wzrost o 10,5%). Wzrost wystąpił w 13 województwach, największy w pomorskim (39,1%), a wysoki również w kujawsko-pomorskim (o 24,9%), warmińsko-mazurskim (23,9%) i małopolskim (19,2%). Najmniejszy wzrost odnotowano w województwie lubelskim (3,7%) i dolnośląskim (5,4%). W województwach: lubuskim, mazowieckim i opolskim odnotowano spadek odpowiednio o 4,8%, 4,0%, 1,7%. Najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w województwach: mazowieckim, małopolskim, wielkopolskim i dolnośląskim, co stanowiło łącznie ponad połowę ogółu oddanych mieszkań w kraju.

**ZMIANA LICZBY MIESZKAŃ ODDANYCH DO UŻYTKOWANIA
W OKRESIE I–III KWARTAŁ 2017 R.**
(wzrost/spadek w skali roku w %)

Na wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania wpłynął wzrost mieszkań oddanych w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 15,0% do 61,3 tys.) oraz mieszkań indywidualnych (o 7,6% do 59,3 tys.). Mniej mieszkań niż przed rokiem oddano w budownictwie spółdzielczym (1538 wobec 1769).

W porównaniu z trzema kwartałami ub. roku w ogólnej liczbie mieszkań oddanych do użytkowania zwiększył się udział budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem (z 47,6% do 49,3%), natomiast zmniejszył się udział budownictwa indywidualnego (z 49,2% do 47,7%) oraz budownictwa spółdzielczego (z 1,6% do 1,2%).

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania wyniosła 93,9 m² (przed rokiem 96,3 m²). Największe mieszkania budowano w województwach: opolskim (125,2 m²), świętokrzyskim (118,5 m²) i łódzkim (114,3 m²), a najmniejsze w dolnośląskim (81,1 m²), zachodniopomorskim (84,0 m²) i pomorskim (84,2 m²). W budownictwie spółdzielczym średnia powierzchnia mieszkania wyniosła 57,5 m², a w budownictwie indywidualnym – 132,6 m².

W okresie I–III kwartał 2017 r. **wydano pozwolenia na budowę** 184,7 tys. mieszkań, tj. o 24,2% więcej niż w analogicznym okresie 2016 r. Wzrost odnotowano w 13 województwach, największy w: zachodniopomorskim, małopolskim, warmińsko-mazurskim i dolnośląskim, a najmniejszy w łódzkim i wielkopolskim. Spadek liczby pozwoleń na budowę wystąpił w województwach: opolskim, świętokrzyskim i lubelskim. W okresie trzech kwartałów br. wystąpił wzrost pozwoleń wydanych inwestorom indywidualnym. W budownictwie realizowanym przez inwestorów indywidualnych wydano pozwolenia na budowę 82,9 tys. mieszkań, tj. o 18,0% więcej. Wzrost zanotowano w 15 województwach, największy w podkarpackim, a najmniejszy w pomorskim. W województwie opolskim wystąpił spadek (o 10,7%) liczby pozwoleń na budowę wydanych inwestorom indywidualnym.

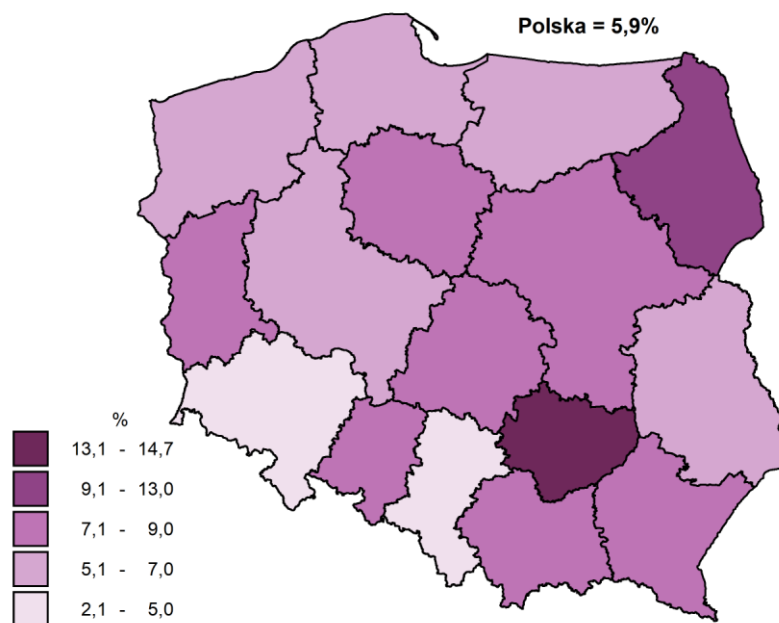
PRODUKCJA PRZEMYSŁU I BUDOWNICTWA

Produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) w okresie I–III kwartał 2017 r. była o 5,9% wyższa niż w analogicznym okresie 2016 r. (przed rokiem odnotowano wzrost o 3,7%).

W okresie styczeń-wrzesień 2017 r. **produkcja sprzedana budownictwa** (w cenach bieżących) była w skali roku wyższa o 12,2% (wobec spadku o 6,9% w analogicznym okresie 2016 r.).

Produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) w okresie I–III kwartał 2017 r. była o 5,9% wyższa niż w analogicznym okresie 2016 r. (przed rokiem wzrost o 3,7%). Wzrost produkcji wystąpił we wszystkich województwach, w 13 był większy niż średnio w kraju, w tym największy w świętokrzyskim (14,7%), a następnie w podlaskim (12,0%) i w kujawsko-pomorskim (8,5%). Najmniej produkcja sprzedana przemysłu zwiększyła się w województwie dolnośląskim (o 2,1%).

DYNAMIKA PRODUKCJI SPRZEDANEJ PRZEMYSŁU W OKRESIE I–III KWARTAŁ 2017 R.
(ceny stałe; I–III kwartał 2016=100)

Wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu towarzyszył wzrost przeciętnego zatrudnienia w przemyśle (średnio w kraju o 3,1%) obserwowany również we wszystkich województwach. Największy wzrost zatrudnienia w przemyśle wystąpił w województwie świętokrzyskim (o 9,3%), w którym odnotowano również największy wzrost produkcji sprzedanej przemysłu.

Wartość **produkcji sprzedanej budownictwa** (w cenach bieżących) w okresie I–III kwartał 2017 r. była o 12,2% wyższa w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku (wobec spadku o 6,9% przed rokiem). Wzrost odnotowano we wszystkich województwach,

największy w warmińsko-mazurskim (o 34,0%, wobec spadku o 33,7% przed rokiem), a następnie w podlaskim, śląskim i lubelskim (odpowiednio o: 32,5%, 25,0% i 21,2%, wobec spadku – o 6,6%, o 5,2% i o 18,0% przed rokiem); najmniejszy w lubuskim (o 0,2%, przed rokiem spadek o 11,6%).

Wzrostowi produkcji sprzedanej budownictwa towarzyszył wzrost przeciętnego zatrudnienia w budownictwie (przeciętnie o 0,4%), notowany w 8 województwach. Największy wzrost wystąpił w województwie podlaskim (o 12,0%), w którym odnotowano również jeden z większych wzrostów produkcji sprzedanej budownictwa. Najgłębszy spadek przeciętnego zatrudnienia w budownictwie wystąpił w województwie świętokrzyskim (o 6,6%), w którym wzrost produkcji wyniósł 9,7%.

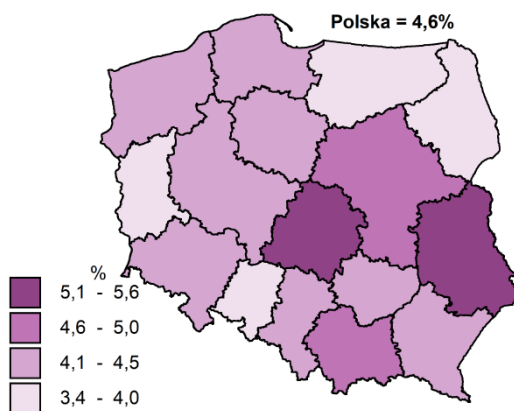
Blisko połowę produkcji sprzedanej przemysłu (48,2%) oraz ponad połowę budownictwa (55,1%) nadal realizowały przedsiębiorstwa mające siedzibę w 3 województwach: mazowieckim, śląskim i wielkopolskim.

WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘBIORSTW

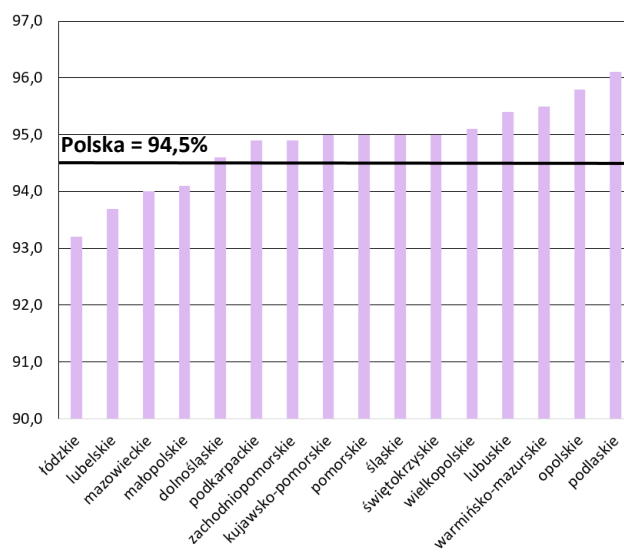
W okresie I–III kwartał 2017 r. **wyniki finansowe** badanych przedsiębiorstw niefinansowych były korzystniejsze od notowanych w analogicznym okresie poprzedniego roku. Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe nie uległy istotnym zmianom.

Wzrost przychodów z całokształtu działalności wyniósł 9,4% i był taki sam jak koszt ich uzyskania. Wskaźnik poziomu kosztów uległ nieznacznemu obniżeniu z 94,6% do 94,5%. Zwiększył się niewiele wskaźnik rentowności obrotu brutto z 5,4% do 5,5% natomiast wskaźnik rentowności obrotu netto obniżył się z 4,7% do 4,6%. Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów pozostał na poziomie sprzed roku (5,0%). Wynik finansowy netto zwiększył się o 7,9% (wzrost zysku netto o 5,2%, spadek straty netto o 8,9%), przy wzroście o 23,1% kwoty obciążeń wyniku finansowego brutto. Zmniejszył się udział jednostek rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów (o 1,4 p. proc. do 76,5%), oraz ich udział w przychodach z całokształtu działalności gospodarczej (o 1,0 p. proc. do 83,5%).

**WSKAŹNIK RENTOWNOŚCI OBROTU NETTO
W BADANYCH PRZEDSIĘBIORSTWACH
NIEFINANSOWYCH W I-III KWARTAŁ 2017 R.**

WSKAŹNIK POZIOMU KOSZTÓW W I-III KWARTAŁ 2017 R.

Polepszenie wskaźnika poziomu kosztów odnotowano w 6 województwach, co było wynikiem szybszego wzrostu **przychodów z całokształtu działalności** niż **kosztów ich uzyskania**. W województwie łódzkim wskaźnik utrzymał się na poziomie sprzed roku, a w pozostałych województwach uległ pogorszeniu – najbardziej w podkarpackim.

Wynik finansowy brutto badanych przedsiębiorstw zwiększył się o 10,0% w skali roku do 113830,7 mln zł (zysk brutto 129144,5 mln zł, strata brutto 15313,8 mln zł). **Obciążenia wyniku finansowego brutto** zwiększyły się o 3363,4 mln zł do poziomu 17910,1 mln zł.

Wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 95920,6 mln zł (zysk netto 111484,7 mln zł, strata netto 15564,1 mln zł), wobec 88889,2 mln zł w I–III kwartał 2016 r. Polepszenie wyniku finansowego brutto i netto odnotowano w 9 województwach, w tym w 2 województwach wzrost wyniku finansowego netto był większy niż wyniku finansowego brutto. W województwie lubelskim wynik finansowy brutto nie zmienił się przy jednoczesnym pogorszeniu się wyniku finansowego netto. W pozostałych województwach – kujawsko-pomorskim, lubuskim, opolskim, podkarpackim, wielkopolskim, i zachodniopomorskim – wyniki finansowe brutto i netto były gorsze w porównaniu z I–III kwartał 2016 r.

Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów nie zmienił się w skali roku i wynosi 5,0%. Polepszenie wskaźnika zaobserwowano w 4 województwach: śląskim (z 3,9% do 4,8%), podlaskim (z 3,0% do 3,8%), łódzkim (z 6,6% do 6,8%) i podkarpackim (z 4,3% do 4,4%). W województwach mazowieckim i dolnośląskim wskaźnik pozostał na poziomie sprzed roku (odpowiednio 4,7% i 5,6%), a w pozostałych województwach nastąpiło osłabienie wskaźnika, w tym najgłębsze w przedsiębiorstwach województwa lubuskiego (z 5,6% do 4,5%). Rozpiętość wskaźnika rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniosła 3,1 p. proc.

W badanych podmiotach **wskaźnik rentowności obrotu brutto** wzrósł w skali roku o 0,1 p. proc. natomiast **netto** zmniejszył się 0,1 p. proc. Rozpiętość wskaźnika rentowności obrotu brutto wyniosła 2,9 p. proc. (od 3,9% w podlaskim do 6,8% w łódzkim) i była mniejsza niż przed rokiem (4,0 p. proc.). Rozpiętość wskaźnika rentowności obrotu netto wyniosła 2,2 p. proc. (wobec 4,1 p. proc. przed rokiem) i wyznaczona była przez województwa opolskie i podlaskie (po 3,4%) oraz łódzkie (5,6%).

Udział liczby przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów oraz udział ich przychodów w przychodach z całokształtu działalności w okresie I–III kwartał 2017 r. kształtował się następująco:

WOJEWÓDZTWA	Udział jednostek rentownych w %		WOJEWÓDZTWA	Udział jednostek rentownych w %	
	w liczbie jednostek ogółem	w przychodach z całokształtu działalności		w liczbie jednostek ogółem	w przychodach z całokształtu działalności
POLSKA	76,5	83,5			
Podlaskie	82,4	91,9	Małopolskie	79,1	83,1
Podkarpackie	79,1	91,9	Dolnośląskie	74,6	83,1
Pomorskie	76,5	91,0	Kujawsko-pomorskie	76,5	82,8
Warmińsko-mazurskie	77,6	89,6	Wielkopolskie	79,1	82,6
Świętokrzyskie	78,9	87,5	Śląskie	76,4	82,1
Lubelskie	73,3	87,3	Mazowieckie	74,2	81,2
Zachodniopomorskie	75,2	86,4	Opolskie	73,6	80,7
Łódzkie	75,7	85,5	Lubuskie	75,0	74,5

Udział podmiotów rentownych w przychodach z całokształtu działalności zmniejszył się w skali roku z 84,5% do 83,5%; najgłębszy spadek wystąpił w województwie wielkopolskim. Zmniejszył się również ich udział w ogólnej liczbie badanych podmiotów gospodarczych z 77,9% do 76,5% (w najgłębszym stopniu w województwie opolskim).

ROLNICTWO

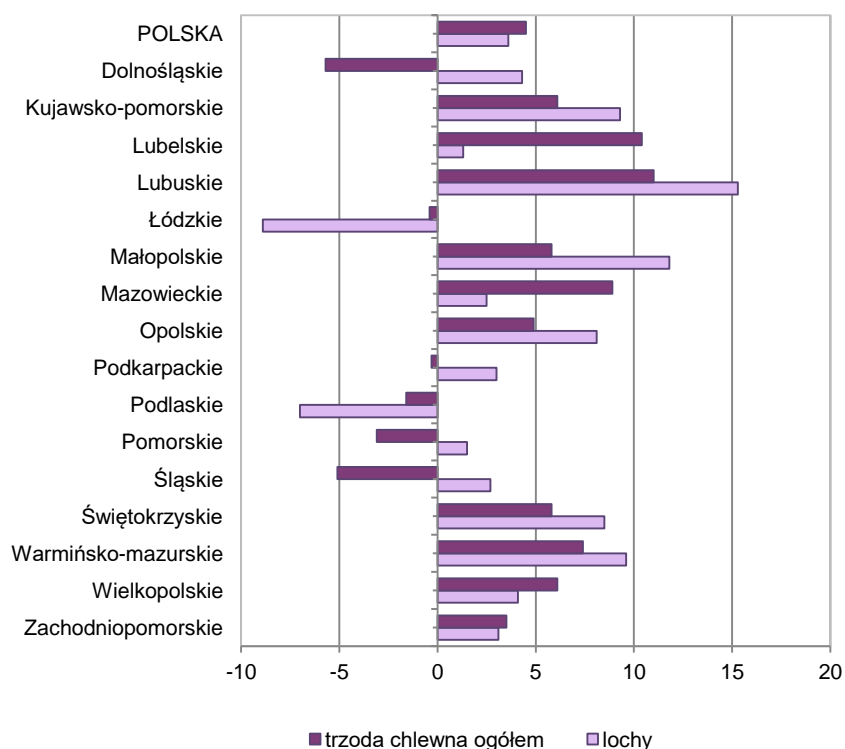
Na rynku rolnym we wrześniu 2017 r., zarówno w obrocie targowiskowym jak i w skupie, średnie ceny pszenicy i żyta były wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku. Wyższe były również ceny targowiskowe ziemniaków i prosiąt na chów oraz ceny skupu żywca wołowego i mleka. Niższe natomiast były ceny skupu żywca wieprzowego i ziemniaków. Wstępne wyniki reprezentacyjnego badania pogłowia zwierząt gospodarskich, przeprowadzonego w czerwcu br., wskazują na zwiększenie w skali roku liczebności trzody chlewnej, bydła i owiec.

Według wstępnych danych pogłowie **trzody chlewnej** ogółem w czerwcu br. liczyło 11352,7 tys. sztuk i było wyższe o 4,5% od stanu notowanego w czerwcu 2016 r. W skali roku zwiększyła się liczebność trzody chlewnej na ubój o 8,8%, warchlaków o 6,5%, trzody na chów o 3,5%. Natomiast stado prosiąt zmniejszyło się o 3,1%.

W strukturze stada trzody chlewnej ogółem udział poszczególnych grup produkcyjno-użytkowych w czerwcu 2017 r. wynosił: prosięta o wadze do 20 kg – 25,1%, warchlaki o wadze od 20 kg do 50 kg – 28,9%, trzoda chlewna o wadze 50 kg i więcej z przeznaczeniem na ubój – 38,1%, trzoda chlewna o wadze 50 kg i więcej z przeznaczeniem na chów – 7,9% (w tym lochy na chów – 7,8%). W porównaniu ze strukturą pogłowia trzody chlewnej rejestrowaną w analogicznym okresie ub. roku zmniejszył się udział prosiąt (o 2,0 p. proc.) oraz grupy trzody chlewnej przeznaczonej na chów o wadze 50 kg i więcej (o 0,1 p. proc.), natomiast zwiększył się udział warchlaków (o 0,6 p. proc) oraz trzody chlewnej przeznaczonej na ubój o wadze 50 kg i więcej (o 1,5 p. proc.).

ZMIANY W POGŁOWIU TRZODY CHLEWNEJ W 2017 R.

Stan w czerwcu (wzrost/spadek w skali roku w %)

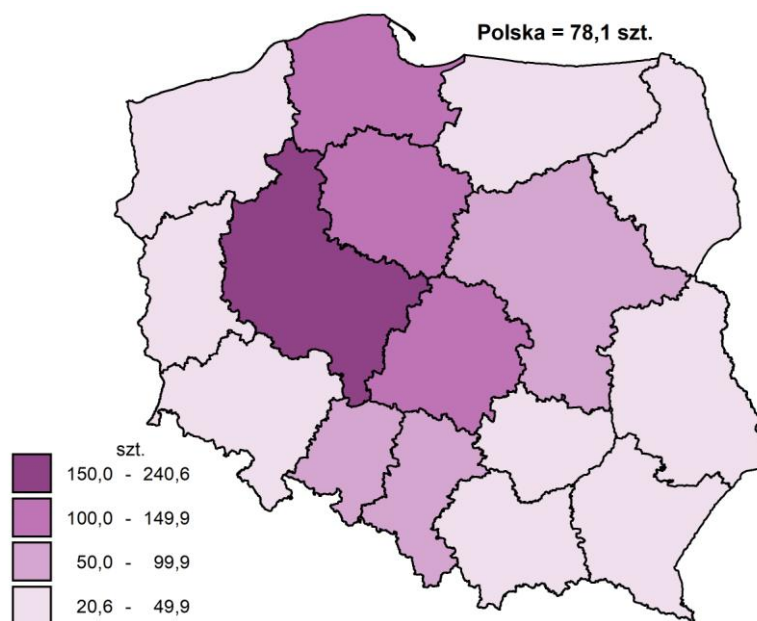

W stosunku do czerwca 2016 r. pogłowie trzody chlewnej zwiększyło się w 10 województwach, w granicach od 3,5% w zachodniopomorskim do 11,0% w lubuskim. W pozostałych województwach wystąpił spadek pogłowia trzody chlewnej w granicach od 5,7% w dolnośląskim do 0,3% w podkarpackim. Podobnie jak w poprzednich okresach, najczęściej krajowego pogłowia trzody chlewnej znajdowało się na terenach województw: wielkopolskiego (35,9%), kujawsko-pomorskiego (10,8%), łódzkiego (9,5%) i mazowieckiego (8,8%). Najmniej trzody chlewnej notowano w lubuskim (1,4% krajowego pogłowia), podkarpackim (1,5%), dolnośląskim (1,6%), małopolskim (1,7%) i świętokrzyskim (2,0%).

Pogłowie loch na chów, którego wielkość świadczy o nastawieniach produkcyjnych w chowie trzody i jednocześnie określa możliwości produkcyjne stada, ukształtowało się na poziomie 884,5 tys. szt. i było wyższe o 3,6% od stanu notowanego w czerwcu 2016 r. Wzrost pogłowia loch odnotowano w 14 województwach, w granicach od 1,3% w lubelskim do 15,3% w lubuskim. W skali roku liczebność loch na chów zmniejszyła się w łódzkim (o 8,9%) i podlaskim (o 7,0%).

TRZODA CHLEWNA NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH^a W 2017 R.

Stan w czerwcu

^a Użytki rolne według stanu w czerwcu 2016 r.

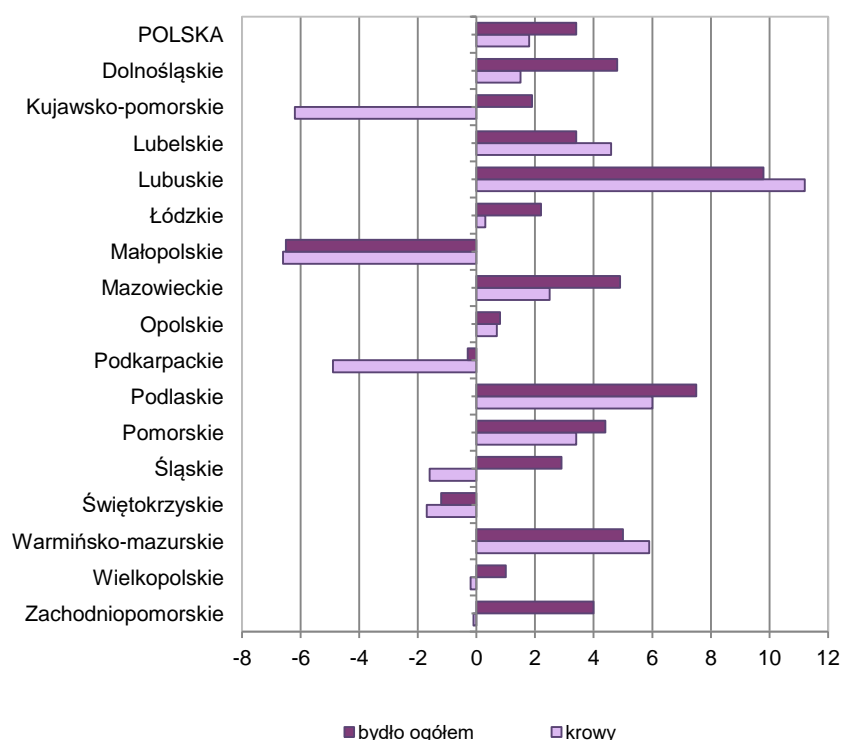
Według wstępnych wyników reprezentacyjnego badania przeprowadzonego w czerwcu 2017 r. **pogłowie bydła** liczyło 6143,1 tys. szt., wykazując wzrost w skali roku o 3,4%. Zwiększenie liczebności stada bydła ogółem wynikało ze wzrostu pogłowia młodego bydła w wieku 1–2 lat o 8,0% i bydła w wieku 2 lat i więcej o 3,3%. Natomiast nieznacznie obniżyło się pogłowie cieląt w wieku poniżej 1 roku (o 0,4%).

W strukturze stada bydła ogółem udział poszczególnych grup wiekowo-użytkowych w czerwcu 2017 r. wyniósł: cielęta w wieku poniżej 1 roku – 28,0%, młode bydło w wieku 1–2 lat – 27,7%, krowy – 38,7%, pozostałe bydło w wieku 2 lat i więcej – 5,6%.

W porównaniu ze strukturą pogłowia bydła w czerwcu 2016 r. zwiększył się udział pogłowia młodego bydła w wieku 1–2 lat (o 1,2 p. proc.) i pozostałego bydła dorosłego w wieku powyżej 2 lat (o 0,5 p. proc.), a zmalał udział cieląt (o 1,1 p. proc.) i pogłowia krów (o 0,6 p. proc.).

ZMIANY W POGŁOWIU BYDŁA W 2017 R.

Stan w czerwcu (wzrost/spadek w skali roku w %)

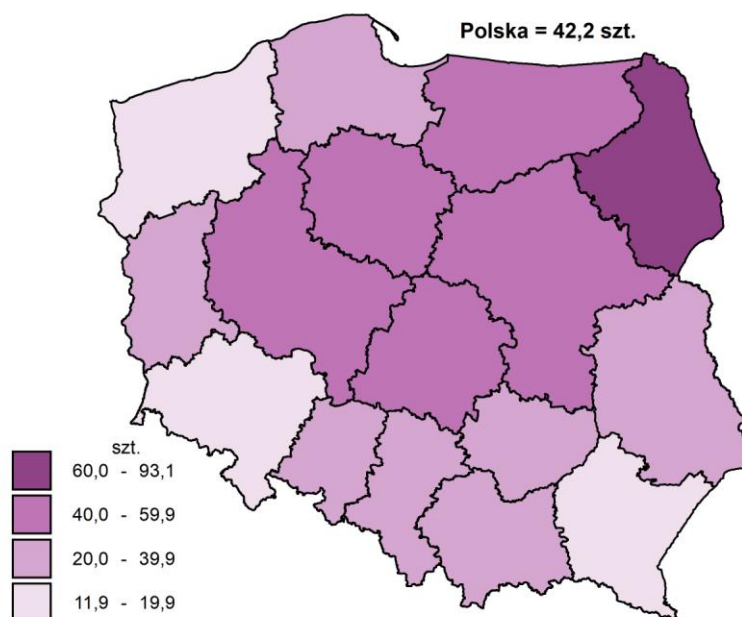

W ujęciu rocznym liczebność bydła zwiększyła się w 13 województwach, w granicach od 0,8% w opolskim do 9,8% w lubuskim, natomiast spadek wystąpił w małopolskim (o 6,5%), świętokrzyskim (o 1,2%) i podkarpackim (o 0,3%). Podobnie jak w poprzednich okresach, największy udział w krajowym pogłowiu bydła miały województwa: mazowieckie (18,3%), podlaskie (16,6%) i wielkopolskie (16,4%), a najmniejszy – lubuskie (1,3%), podkarpackie (1,5%), zachodniopomorskie (1,6%) i dolnośląskie (1,8%).

W czerwcu br. pogłowie krów liczyło 2374,4 tys. szt. i było o 1,8% wyższe niż przed rokiem. Wzrost liczebności krów obserwowano w 9 województwach, w granicach od 0,3% w łódzkim do 11,2% w lubuskim. W pozostałych województwa odnotowano spadek stada krów, w tym najgłębszy w małopolskim (o 6,6%) i kujawsko-pomorskim (o 6,2%). Ponad połowa krajowego pogłowia krów, podobnie jak bydła ogółem, znajdowała się na terenach województw: mazowieckiego, podlaskiego i wielkopolskiego (odpowiednio: 20,7%, 19,5% i 11,9%).

OBSADA BYDŁA NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH^a W 2017 R.

Stan w czerwcu

^a Użytki rolne według stanu w czerwcu 2016 r.

W czerwcu 2017 r. **ogółem** owiec wynosiło 261,2 tys. szt. i było wyższe o 9,2% od stanu notowanego w czerwcu 2016 r. Natomiast populacja maciorek owczych zwiększyła się w skali roku o 18,8% do poziomu 169,4 tys. szt. Wzrost pogłowia owiec odnotowano w 13 województwach, w granicach od 0,5% w mazowieckim do 46,4% w świętokrzyskim. Zmniejszenie stada owiec obserwowano w śląskim (o 13,8%), małopolskim (o 1,6%) i zachodniopomorskim (o 0,1%). Podobnie jak w poprzednich okresach, ponad połowa krajowego pogłowia owiec znajdowała się na terenach województw: małopolskiego (28,8%), podlaskiego (9,3%), wielkopolskiego (8,0%) i podkarpackiego (7,2%). Najmniej owiec odnotowano w opolskim (1,1%), lubuskim (1,8%) i zachodniopomorskim (1,9%). Obsada owiec w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych (użytki rolne wg stanu w czerwcu 2016 r.) średnio w kraju wyniosła 1,8 szt. Najwyższą notowano w małopolskim (13,4 szt.), natomiast w pozostałych województwach obsada owiec kształtowała się w granicach od 3,2 szt. w podkarpackim i śląskim do 0,3 szt. w mazowieckim.

Na rynku rolnym we wrześniu 2017 r., przeciętne ceny pszenicy i żyta kształtowały się powyżej poziomu sprzed roku. Na **targowiskach** za 1 dt **pszenicy** płacono średnio 79,38 zł, tj. o 6,9% więcej niż przed rokiem. Wzrost cen odnotowano w 14 województwach, w granicach od 2,1% w pomorskim do 16,7% w zachodniopomorskim. W ujęciu rocznym mniej za pszenicę płacono na targowiskach w warmińsko-mazurskim (o 4,6%) i dolnośląskim (o 2,5%). W 9 województwach średnie ceny pszenicy były wyższe od przeciętnej w kraju,

najwyższe notowano na targowiskach w zachodniopomorskim (93,33 zł za 1 dt), następnie w opolskim (88,57 zł) i śląskim (84,85 zł). Najmniej za pszenicę płacono w świętokrzyskim (74,64 zł za 1 dt), lubelskim (75,04 zł) i małopolskim (75,36 zł). We wrześniu br. na targowiskach za 1 dt **żyta** płacono średnio 64,49 zł, tj. o 6,8% więcej niż przed rokiem. Wzrost cen odnotowano w 12 województwach (spośród 13 badanych), w granicach od 1,1% w świętokrzyskim do 17,7% w mazowieckim. W województwie dolnośląskim w skali roku cena żyta nie uległa zmianie. W 5 województwach średnie ceny żyta kształtowały się na poziomie wyższym niż przeciętna w kraju, w tym najwyższe odnotowano w śląskim (76,32 zł za 1 dt), następnie w małopolskim (70,74 zł) i dolnośląskim (70,00 zł). Najmniej za 1 dt żyta płacono w lubuskim (58,08 zł), podlaskim (58,15 zł), pomorskim (58,33 zł) i świętokrzyskim (58,96 zł).

We wrześniu 2017 r. w **skupie** przeciętna cena za 1 dt **pszenicy** (64,57 zł) była o 5,5% wyższa niż przed rokiem. Wzrost cen skupu pszenicy wystąpił we wszystkich województwach, w granicach od 1,4% w zachodniopomorskim do 14,1% w podkarpackim. W 6 województwach średnie ceny pszenicy były wyższe od przeciętnej w kraju; najwyższe notowano w mazowieckim (67,83 zł za 1 dt) i pomorskim (67,71 zł), a najniższe w małopolskim (61,07 zł za 1 dt), podkarpackim (62,43 zł) i opolskim (62,83 zł). We wrześniu br. przeciętna cena **żyta** w skupie wyniosła 53,73 zł za 1 dt, tj. o 7,1% więcej niż we wrześniu ub. roku. W skali roku wzrost cen skupu żyta odnotowano we wszystkich województwach (spośród 15 badanych) w granicach od 3,5% w zachodniopomorskim do 27,6% w świętokrzyskim. W 12 województwach (spośród 15 badanych) średnie ceny żyta były wyższe od przeciętnej w kraju, w tym najwyższe w świętokrzyskim (58,00 zł za 1 dt) i opolskim (57,76 zł). Najmniej za żyto w skupie płacono w pomorskim (52,18 zł za 1 dt) i zachodniopomorskim (52,77 zł).

Przeciętna cena **ziemniaków jadalnych późnych** we wrześniu br. na **targowiskach** kształtowała się na poziomie wyższym niż przed rokiem (o 2,6%) i wynosiła 88,38 zł za 1 dt. W skali roku wzrost cen ziemniaków obserwowano w 12 województwach (od 0,2% w kujawsko-pomorskim do 12,6% w podlaskim). Mniej niż przed rokiem za ziemniaki płacono w podkarpackim (o 11,9%), warmińsko-mazurskim (o 1,4%), dolnośląskim (o 0,9%) i zachodniopomorskim (o 0,3%). W 9 województwach średnie ceny ziemniaków za 1 dt były wyższe od przeciętnej w kraju; najwięcej za ziemniaki płacono na targowiskach w lubuskim (110,00 zł) i zachodniopomorskim (106,63 zł), a najmniej w świętokrzyskim (71,78 zł), małopolskim (77,92 zł) i łódzkim (78,03 zł).

Cena skupu ziemniaków we wrześniu br. wyniosła 27,74 zł za 1 dt i była o 5,2% niższa niż przed rokiem. Ceny wyższe od przeciętnej krajowej obserwowano w 11 województwach, a najwyższe notowano w śląskim (52,58 zł za 1 dt). Najmniej za 1 dt ziemniaków w skupie płacono w zachodniopomorskim (22,64 zł). W skali roku ceny ziemniaków w skupie były

niższe w 9 województwach, w granicach od 29,3% w warmińsko-mazurskim do 0,4% w opolskim.

We wrześniu br. przeciętna cena **żywca rzeźnego wołowego** (bydła bez cieląt) w skupie była wyższa o 3,9% niż przed rokiem i wynosiła 6,31 zł za 1 kg. W skali roku wzrost cen odnotowano w 15 województwach, w granicach od 1,4% w wielkopolskim do 14,6% w zachodniopomorskim. Mniej za żywca wołowego płacono w województwie lubelskim (o 20,7%). W 11 województwach średnie ceny skupu były wyższe od przeciętnej w kraju. Rozpiętość cen skupu za 1 kg żywca wołowego kształtowała się w przedziale od 5,84 zł w podkarpackim do 6,89 zł w zachodniopomorskim.

Przeciętna cena **żywca rzeźnego wieprzowego** we wrześniu 2017 r. w skupie kształtowała się na poziomie nieco niższym od notowanego w analogicznym okresie ub. roku (o 0,2%) i wynosiła 5,28 zł za 1 kg. Spadek cen wystąpił w 6 województwach, w granicach od 3,7% w dolnośląskim do 0,2% w lubelskim. W województwie kujawsko-pomorskim w skali roku cena żywca rzeźnego wieprzowego nie uległa zmianie, a w pozostałych wzrosła (najbardziej w lubuskim – o 8,6%). W 11 województwach średnie ceny skupu żywca wieprzowego były wyższe od przeciętnej w kraju, najwyższą zanotowano w lubuskim i opolskim (po 5,74 zł za 1 kg). Najmniej za żywca wieprzowego w skupie płacono w pomorskim (5,09 zł za 1 kg) i łódzkim (5,10 zł).

We wrześniu br., przeciętne **cenę prosiąt** do dalszego chowu w obrocie targowiskowym były wyższe niż przed rokiem. Średnio za 1 prosię na chów płacono 189,35, tj. o 15,6% więcej niż przed rokiem. Wzrost cen odnotowano w 6 województwach (spośród 7 badanych), w granicach od 3,0% w wielkopolskim do 27,8% w mazowieckim. W skali roku mniej za prosię do dalszego chowu płacono w świętokrzyskim (o 1,1%). Najwięcej za prosię płacono na targowiskach w małopolskim (226,43 zł), a najmniej w wielkopolskim (151,00 zł).

Przeciętne ceny skupu mleka **krowiego** we wrześniu 2017 r. kształtowały się na poziomie znacznie wyższym niż przed rokiem (o 29,6%). Średnio w kraju za 100 l **mleka krowiego** w skupie płacono 144,95 zł. Wzrost cen odnotowano we wszystkich województwach, w granicach od 22,8% w podkarpackim do 32,7% w pomorskim. W 7 województwach średnie ceny skupu mleka były wyższe od przeciętnej w kraju. Rozpiętość cen skupu mleka za 100 l kształtowała się od 127,55 zł w małopolskim do 151,42 zł w podlaskim.